

Assessing the Relationship between the Effective Cultural Indices on the Sustainable Urban Landscape of Urmia City

Nermin Razi Moftakhar^a, Akbar Abdullahzadeh Tarf^a ✉, Arash Saghafi^a, Dariush Sattarzadeh^a

^a Department of Urban Planning, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

Email: taraf_1980@iaut.ac.ir

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Culture,
Cultural Indices,
Urban Landscape,
Sustainable Development,
Urmia.

The urban landscape is the surface of contact between a man and the phenomenon of the city, and therefore a significant part of the knowledge and environmental emotions of the citizens is formed under its influence. One of the things that has a significant impact on the sustainability of the urban landscape is culture. In addition to the components of the public arena and the cultural body, urban culture emphasizes the component of performance (social and cultural interactions and the relationship between the individual and the space) and the component of meaning (the prevailing atmosphere in the sense of the dominant values and concepts hidden in the cultural space of the city). Therefore, this research aims to measure the relationship and influence of cultural indicators on the urban landscape of Urmia. The current research is of applied type and its research method is descriptive-analytical. The statistical population cited in this research includes experts who were selected with the guidance of professors and the scope of the research topic and includes more than 35 people, all of them available in the field of research. The statistical population of citizens based on the population and housing census of 1395 of Urmia city, which is equivalent to 750,805 people, which is calculated by Cochran's method, is 384 people, which is distributed according to the population of all 5 regions. Then the resulting data were analyzed through SPSS software. The results showed that cultural indicators have different effects on Urmia's urban landscape. Using the multivariate regression method and according to the weighted average of each of the cultural hands; In general, it can be said that regions 4, 1, 5, 2 and 3 have the most significant impact on the urban landscape of Urmia with the numerical values of "2.86 - 2.73 - 2.47 - 2.32 and 2.29". Have had. In general, it can be acknowledged that cultural, historical, economic and religious indicators have had the most significant impact on the urban landscape of Urmia.

Received:

27 August 2022

Received in revised form:

3 December 2022

Accepted:

5 February 2023

pp. 19-37

Citation: Razi Moftakhar, N., Abdullahzadeh Tarf, A., Saghafi, A., & Sattarzadeh, D. (2023). Assessing the Relationship between the Effective Cultural Indices on the Sustainable Urban Landscape of Urmia City. *Journal of Sustainable City*, 6 (1), 19-37.

<http://doi.org/10.22034/JSC.2021.283676.1460>

© The Author(s)

Publisher: Iranian Geography and Urban Planning Association

Extended abstract

Introduction

The city of Urmia, despite having a historical background, the location of the city garden, rich natural context, and diversity of ethnicities and religions, due to the lack of appropriate rules and patterns, creating irregular buildings and adequate supervision, incompatibility of buildings with the geography and customs of society; it has departed from its originality and non-native architectures such as Roman architecture have been formed it. Sometimes, a view unrelated to the culture and climate of this region is accepted by the citizens, which leads to confusion in the urban landscape; these materials are several causes of visual disturbance and confusion of the urban landscape in the city of Urmia. Therefore, it is essential to measure the relationship between cultural indices and components of the urban landscape of Urmia. The purpose of this study is to investigate and assess the relationship between the effective cultural indices and the urban landscape of Urmia. Therefore, this study seeks to answer the following question:

-What is the position of the five regions of Urmia city based on the components of the urban landscape and the extent to which cultural indices are realized?

Methodology

The study is a type of applied researches and the approach to the research is descriptive-analytical. The research method has been done based on library studies and collection of relevant thematic sources concerning books, scientific research articles, dissertations, and citations of world-renowned scientific sites in two dimensions including "cultural components and indicators" and "urban landscape components and carriers" as theoretical foundations and extraction of theoretical framework. Also, in this research, library studies, documents and urban upstream plans, urban documented maps and satellite images, zoning of Urmia city area, comparative survey of zones have been used to analyze the correlation of variables

in each of urban landscape zones. In addition, "inferential tests" using SPSS software were exerted to analyze the data. The statistical population based on the population and housing census of 2016 in the city of Urmia, is equal to 750805 people, which has been calculated by Cochran's method 384 people and has been distributed according to the population of each region (5 regions).

Results and discussion

The results showed that in the field of urban culture, the component of the "historical body" in region 4 has affected the urban landscape more than other ones due to the vastness of the historical texture and the number of historical buildings. Regions 2, 5, 1, and 3 are in the next categories. Also, in terms of the "traditions and historical background" component, region 4 is in the first rank and regions 2, 5, 1, and 3 are in the next ranks. In general, it has been very influential in the historical culture of Region 4. In terms of literary and artistic culture, the component of "literary-artistic places" in region 4 due to the number and size of cultural centers and also the number of libraries has a higher impact on the urban landscape of Urmia than other ones. In this regard, regions 3, 2, 1, and 5 are in the next categories. Regions 4 and 5 are more influential than other ones in terms of the "people and literature-art" component. In terms of economic culture, the component of "production capital" in regions 4 and 5 due to the abundance of the net and gross production and domestic investment than other ones have a higher impact on the urban landscape of Urmia. In the "economic interactions" component, regions 1 and 2 have more impact on the city landscape due to foreign investment and the amount of foreign exchange, and finally, in the "civil" component, regions 1, 2, 3, 5, and 4 have been more successful, respectively. In terms of political culture and diplomacy, in the "national" component of regions 4 and 1, due to security and transparency in implementation and monitoring, they have been more successful and have shown their impact on the urban landscape of Urmia. Also, in the

"international" component, region 2 has performed better and more successfully due to wider overseas transactions and bilateral urban diplomacy between cities and some surrounding (neighbouring) countries, and its impact on the urban landscape of Urmia is more evident than other regions. In the dimension of religious culture and the subset of "buildings and places", regions 4 and 1, respectively, due to the number, size, and quality of religious buildings and the place of religious ceremonies have shown their impact on the urban landscape of Urmia.

Conclusion

The purpose of this study is to investigate and assess the relationship between the effective cultural indices on the urban landscape of Urmia. In this regard, the present study has tried to examine all these dimensions and indicators simultaneously. The results of this study showed that each cultural indicator has a different impact on the urban landscape of Urmia. This shows a different quality in each area of Urmia. Therefore, according to the analysis and the average weight of each cultural indicator; it

can be said that regions 4, 1, 5, 2, and 3, respectively, with a numerical value of "2.86, 2.73, 2.47, 2.32, and 2.29 had the greatest impact on the urban landscape of Urmia. Also from the point of view of urban experts and according to the evaluation and average weight of each component; cultural indices related to regions 4, 5, 1, 3, and 2 with a numerical value of 0.862, 0.813, 0.722, 0.603, and 0.535", respectively, had the greatest impact on the urban landscape of Urmia.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

سنجش ارتباط میان شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذار بر منظر شهری پایدار ارومیه

نرمین رازی مفتخر^۱، اکبر عبدالله‌زاده طرف^۲✉، آرش ثقفی‌اصل^۳، داریوش ستارزاده^۴

۱- گروه شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۲- نویسنده مسئول، گروه شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران Email: taraf_1980@iaut.ac.ir

۳- گروه شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۴- گروه شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

فرهنگ،
شاخص‌های فرهنگی،
منظر شهری،
توسعه پایدار،
شهر ارومیه.

منظر شهری، سطح تماس انسان و پدیده شهر است و از این رو بخش قابل توجهی از دانش و عواطف محیطی شهروندان تحت تأثیر آن شکل می‌گیرد. یکی از مواردی که تأثیر بسزایی در پایداری منظر شهری دارد، فرهنگ می‌باشد. فرهنگ شهری علاوه بر مؤلفه‌های عرصه عمومی و کالبد فرهنگی، بر مؤلفه عملکرد (تعاملات اجتماعی فرهنگی و ارتباط فرد با فضا) و مؤلفه معنا (جو حاکم به معنای ارزش‌ها و مفاهیم غالب نهفته در فضای فرهنگی شهر) تأکید دارد. بنابراین هدف این پژوهش سنجش ارتباط و تأثیرگذاری شاخص‌های فرهنگی بر منظر شهری ارومیه می‌باشد. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش تحقیق آن توصیفی - تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری مورد استناد در این پژوهش شامل کارشناسان که با راهنمایی اساتید و محدوده موضوع پژوهش انتخاب و شامل بر ۳۵ نفر، تمام شمار و قابل دسترس در زمینه پژوهش می‌باشد. جامعه آماری شهروندان با استناد به آمار سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵ شهر ارومیه که معادل ۷۵۰۸۰۵ نفر می‌باشد که با روش کوکران ۳۸۴ نفر محاسبه گشته که به تناسب جمعیت هر ۵ منطقه توزیع شده است. سپس داده‌های حاصل از طریق نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد که شاخص‌های فرهنگی تأثیر متفاوتی بر منظر شهری ارومیه دارند. با استفاده از روش رگرسیون چندمتغیره و با توجه به میانگین وزنی هر کدام از شاخص‌های فرهنگی؛ در کل می‌توان گفت که به ترتیب مناطق ۴، ۱، ۵، ۲ و ۳ به ترتیب با ارزش عددی «۲/۸۶ - ۲/۷۳ - ۲/۴۷ - ۲/۳۲ - ۲/۲۹» بیشترین تأثیر را بر منظر شهری ارومیه داشته‌اند. در کل می‌توان اذعان کرد که شاخص‌های فرهنگی تاریخی، اقتصادی و دینی - مذهبی بیشترین تأثیر را بر منظر شهری ارومیه داشته‌اند.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۱۰/۰۵

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۱۲/۱۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۰۲/۱۰

صص. ۳۷-۱۹

استناد: رازی مفتخر، نرمین؛ عبدالله‌زاده طرف، اکبر؛ ثقفی‌اصل، آرش و ستارزاده، داریوش. (۱۴۰۲). سنجش ارتباط میان شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذار بر منظر شهری پایدار ارومیه. *مجله شهر پایدار*، ۶ (۱)، ۳۷-۱۹.

<http://doi.org/10.22034/JSC.2021.283676.1460>

مقدمه

شکل‌گیری شهرها که در طول زمان بر مبنای روندی فرهنگ‌مدار، مفهوم‌گرا و در بستر ارزشی معنایی و بر پایه سیما و پتانسیل‌های محیط در عرصه منظر شهری عینیت می‌پذیرفت در سده‌های اخیر با گسستگی در فرایند تکوین پیکره شهری روبرو گشته است. آنچه امروزه به دلیل رشد شتاب‌زده شهرها موجب هم‌شکل‌سازی ساختارهای شهری گشته به‌عنوان چالشی فراروی شهرسازی نوین قرار گرفته است و آن رفع معضل موجود در نحوه تبیین درون‌مایه‌های تاریخی، مذهبی، بومی و... در قالب فرهنگ شهری و عینیت‌بخشی این درون‌مایه‌ها در عناصر گویای منظر شهری باشد و تأکید بر این مسئله است که شهر باید توانایی تبیین اصالت، شخصیت منحصر به فرد خود را بر مبنای درون‌مایه‌های فرهنگی جهت نمود در عرصه منظر شهری داشته باشد (Beer, 2000: 3). مسئله شهرهای کنونی ناکارآمدی جریانات غالب طراحی شهری و نیاز به برانگیختن راهکارهای تغییر (Cutbert, 2011: 95) و یافتن الگوهای صحیح شهری در ارتباط تنگاتنگ با جهان‌بینی انسان، نظم طبیعت و نظم سنت (Alexander, 2006: 62) و ارتقای کیفیت کالبدی و فراهم آوردن بستری برای پذیرش رویدادهای فرهنگی و فعالیت‌های مبتنی بر فرهنگ، موجب می‌شود تا تصویر و وجهه بهتری برای شهرها شکل بگیرد (Richards & Wilson, 2004: 1933). از دهه ۱۹۹۰ میلادی که برخی آن را "دوران مشارکت" می‌نامند، فرهنگ به‌عنوان ابزاری در خدمت بازآفرینی اقتصادی و کالبدی شهرها مورد استناد قرار گرفته و از آن در سیاست‌گذاری‌های شهری استفاده فعال گردید (Kong, 2000: 2). در عصر حاضر گذار از روند یکسان‌ساز شهری در برنامه‌ریزی‌های کارکرد محور و نیاز به بازنگری در احیا دوباره فرهنگ شهری و معنی‌بخشی به شهرها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. این که منظر شهر تا چه میزان از نظر ذهنی و عینی قابل‌شناسایی بوده و با ارزش‌ها و مفاهیم جامعه و محیط بوم‌ساخته انطباق داشته باشد؛ رویکرد نوینی در جهت ارتقا بخشی عرصه شهری می‌باشد. فرهنگ موضوع و مقوله‌ای ابهام‌آمیز است و در اکثر زبان‌ها معانی متعددی دارد (گوردن، ۱۳۸۳: ۶). شهر به‌عنوان مهم‌ترین و کامل‌ترین شکل از اشکال اسکان بشری، در نگاه اول با منظر خود در معرض دید و قضاوت ناظرین قرار می‌گیرد. منظر شهر در آغاز امری عینی است که به‌واسطه کیفیت ظهور عوامل فیزیکی شهر موجودیت می‌یابد و به نسبت گذشت زمان و تکرار شدن، به عنصر مشترک پیونددهنده افراد جامعه بدل می‌گردد (Zhang et al, 2021: 1248). با نگاهی گذرا به سیمای شهرها، عناصر مختلف تشکیل‌دهنده منظر شهر از طرح و نظم خاص پیروی نمی‌کنند. بی‌توجهی به تاریخ و فرهنگ شهر و همچنین برخوردار نبودن شهر از یک منظر شهری خوب، باعث عدم جذابیت، کشش و احساس تعلق شهروندان به شهر می‌شود و نبود مستقیم در زندگی آنان دارد. شهر صرفاً به فضایی برای پاسخگویی به نیازهای اولیه بشر تبدیل می‌گردد. طراحی هدفمند فضاها شهری و منظر شهر باعث افزایش تعاملات اجتماعی شده و همچنین می‌تواند حس تعلق به شهر را در شهروندان تقویت و موجب ارتقای هویت شهر شود (Wang & Gu, 2020: 176).

اهمیت و ضرورت انجام این تحقیق مبتنی بر وجود مغایرت‌ها و تفاوت نظرها بر تعاریف اصلی از ابعاد فرهنگ می‌باشد، در سطح توصیفی، مفهوم فرهنگ بیش از حد مبهم باقی‌مانده است. از نظر روش‌شناختی با وجود کمترین شبهه در مورد محوری بودن آن، به دلیل چنین ضعفی در مفهوم‌سازی، هنوز واحدی برای توصیف فرهنگ وجود ندارد. لذا در این تحقیق تعیین وجوه فرهنگ با قابلیت تعمیم وجوه معنایی آن؛ امکان اشرافیت بر این مقوله را در بستر شهری معاصر ممکن ساخته و استخراج صحیح مؤلفه‌های فرهنگی را در جهت بازبانی شاخص‌های کمی قابل استناد؛ ممکن خواهد ساخت. تعاریف ارائه‌شده بر مفهوم منظر نیز دامنه گسترده‌ای از تعابیر و رویکردها را دربرداشته؛ لذا ضرورت دیگر این تحقیق، تعیین منشوری از عرصه‌های منظر شهری می‌باشد که تمامی لایه‌های ذهنی، عینی و عملکردی منظر را

دربرداشته باشد. اهمیت دیگر این تحقیق، تعیین همبستگی شاخص‌های فرهنگی با مؤلفه‌های منظر شهری است که امکان تدوین راهبردهای منظر شهری با تکیه بر شاخص‌های فرهنگی در توسعه آتی و ارتقا کیفی شهری میسر خواهد نمود.

شهر ارومیه به‌عنوان نمونه مورد مطالعه با وجود داشتن پیشینه تاریخی، موقعیت باغ شهری، قرارگیری در بستر غنی طبیعی و تنوع قومیت‌ها و مذاهب، به دلیل عدم وجود راهبردهای ارتقا منظر و تکیه بر درون‌مایه‌های فرهنگی و اغتشاش در انسجام مؤلفه‌های منظر شهری و عدم توانایی در تبیین شخصیت ویژه شهری روبروست و این در حالی است که برنامه‌ریزی‌ها و طرح‌های فرادست جامع و تفصیلی ارومیه در توسعه شهری رویکرد فضایی و عملکردی داشته و توجه به عینیت‌بخشی بر هویت معنایی در عرصه منظر شهری نادیده گرفته شده است؛ همچنین نبود ضوابط و الگوی مناسب، ایجاد بناهای بدون قاعده و نظارت کافی، ناهمخوانی نمای ساختمان‌ها با جغرافیا و عرف جامعه؛ همچنین مدت‌زمانی است که شهر از اصالت خود دور شده و شاهد معماری‌هایی غیربومی مانند معماری رومی هستیم. هرازگاهی نمایی بی‌ارتباط با فرهنگ و اقلیم این منطقه مورد استقبال شهروندان قرار می‌گیرد و این خود سبب اغتشاش منظر شهری است؛ این مواد برخی از عوامل متعدد اغتشاش بصری و آشفتگی سیما و منظر شهری در شهر ارومیه است. لذا مسئله مهم سنجش ارتباط بین شاخص‌های فرهنگی و مؤلفه‌های منظر شهری ارومیه می‌باشد. هدف این تحقیق، بررسی و سنجش ارتباط شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذار بر منظر شهری ارومیه می‌باشد. هدف اصلی این پژوهش عبارت است از تبیین شاخص‌های فرهنگی بر مبنای درون‌مایه‌ها و مؤلفه‌ها در همه ابعاد فرهنگ معاصر شهری و همچنین تعیین میزان همبستگی شاخص‌های فرهنگی با حامل‌های منظر شهری و ارزیابی تحقق‌پذیری این همبستگی در منظر مناطق پنج‌گانه شهر ارومیه. بنابراین این تحقیق در پی پاسخگویی به سؤالات زیر می‌باشد:

۱. جایگاه مناطق پنج‌گانه شهر ارومیه بر مبنای مؤلفه‌های منظر شهری و میزان تحقق شاخص‌های فرهنگی چگونه

می‌باشد؟

۲. کدام‌یک از شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم بر منظر شهری ارومیه دارند؟

در ارتباط با پیشینه تحقیق می‌توان به مواردی زیر اشاره نمود:

آتشین بار پژوهشی (۱۳۸۸) با عنوان تداوم هویت در منظر شهری انجام داده است. یافته‌های حاصل از این پژوهش حاکی از آن است که اول اینکه مقوله شهر و منظر شهری به‌قدری گسترده است که امکان ارائه یک راهبرد قطعی برای آن وجود ندارد؛ دوم، لازمه رویکرد جزءنگر ارائه گزارشی حجیم است. صالحی میلانی و محمدی (۱۳۸۹) پژوهشی با عنوان اهداف و شاخص‌های تحقق پایداری فرهنگی انجام داده‌اند. نتایج بررسی‌ها نشان از آن دارند که محورها و اهداف موردتوجه در برنامه‌ریزی فرهنگی در نمونه‌های کانادا و آمریکا با تأکید بر پایداری فرهنگی است. از آنجا که اهتمام به فرهنگ از مکان محورترین ابعاد برنامه‌ریزی است، اهمیت توجه به آن در برنامه‌ریزی فرهنگی شهر تهران نیز با هدف رسیدن به پایداری فرهنگی احساس می‌شود. در این زمینه ضروری است که شهرداری تهران، به‌عنوان نهادی اجرایی، رویکرد و شاخص‌های موردتوجه در تعلق پایداری فرهنگی را با نگرشی جهانی و در چارج وهی معلی موردتوجه قرار دهد. خاک زند و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهش خود با عنوان شناسایی عوامل موثر بر طراحی بدنه‌های شهری با تأکید بر ابعاد زیبایی‌شناسی و زیست‌محیطی (نمونه موردی: خیابان ولی‌عصر (عج) - شهر قشم) به این نتیجه رسیده‌اند که در بعد زیبایی‌شناسی از دیدگاه مردم و متخصصان نشان داده است، شاخص‌های تناسبات، تمیزی، تعادل و نظم در بعد عینی و دل‌بستگی به مکان، با معنا بودن، آرامش، خوانایی و جذابیت در بعد ذهنی در اولویت ارزشیابی زیبایی نما قرار دارند.

همچنین در بعد زیست‌محیطی از دیدگاه متخصصان، شاخص‌هایی همچون مقاومت مصالح در برابر رطوبت، فضای سبز به‌منظور ایجاد آسایش حرارتی، مصالح مقاوم در برابر دما و دیوار سبز و اکسیژن ساز، برای طراحی بدنه‌های شهری در اولویت قرار دارند. در نتیجه با توجه به شناخت اولویت‌ها در ابعاد زیبایی‌شناسی و زیست‌محیطی می‌توان یک منظر شهری مطلوب را پدید آورد. خان محمدی و همکاران (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان بازآفرینی مبتنی بر فرهنگ از طریق توسعه صنایع خلاق و تبیین محله‌های فرهنگی در بافت‌های تاریخی شهر انجام داده‌اند. یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که شکل‌گیری محله‌های فرهنگی موفق عمدتاً و تدریجی درون بافت‌های تاریخی شهر، موجب افزایش مصرف فرهنگ، جریان سرمایه، اطلاعات و منابع انسانی و راهکاری جهت نیل به بازآفرینی اقتصادی و فیزیکی مبتنی بر صنایع خلاق می‌گردند. عباسیان و همکاران (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان مؤلفه‌های معماری تأثیرگذار منظر شهری بر کاهش افسردگی بانوان از منظر متخصصین انجام داده‌اند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که هندسه منظم در مسیرهای حرکتی و عناصر، تخصیص ۱/۳ مساحت به حضور آب و توجه به سلسله‌مراتب آن، تراکم گیاهی متوسط با کاشت صحیح به لحاظ ارتفاعی، گونه‌های متنوع، نورپردازی نزدیک به نور طبیعی روز، ساماندهی روشنایی عمومی و سایه‌های ایجادشده، رنگ‌های زرد و سبز در آرایش منظم کف و مصالح طبیعی از جمله عناصر اصلی بهبود هندۀ فضا برای علائم افسردگی زنان خواهد بود. رابرت^۱ (۲۰۰۳) در پژوهشی با عنوان نقشه‌های شناختی ادراک مکان و رسانه‌های جمعی: رابطه متقابل بین بصری، فرهنگ عامه و نگاشت فرا منطقه‌ای به این نتیجه رسیده است که فرهنگ عامیانه و نقشه‌برداری ذهنی دارای ارتباطی مستقیم است. همچنین رسانه‌های جمعی زمینه برای تقویت نقشه‌های ذهنی را فراهم می‌کنند. براون و کامین^۲ (۲۰۱۳) پژوهشی با عنوان نقش فضای سبز شهری در منظر شهری انجام داده‌اند. یافته‌های حاصل از این پژوهش گویای آن است که فضاهای سبز شهری با تنوع گیاهی در منظر شهری تأثیر مثبت و معناداری دارد. به‌گونه‌ای که استفاده از تنوع گیاهی در فضاهای سبز شهری زمینه سرزندگی فضاهای شهری را فراهم می‌کند. پراسکات و ناینسلم^۳ (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان تلفیق اطلاعات زیست‌محیطی - اجتماعی - فرهنگی در طراحی منظر اکولوژیک به این نتیجه رسیده‌اند که تفاوت در پیکربندی چشم‌انداز دو سایت باعث ایجاد تفاوت در تعامل ساکنان با پوشش گیاهی داخلی و رودخانه‌ای و وضعیت چشم‌انداز می‌شود. به‌این ترتیب، این روش در ارائه بینش‌های ارزشمند برای طراحی چشم‌اندازهای رودخانه شهری مفید است.

با مروری بر پیشینه پژوهش نوآوری این پژوهش را می‌توان در بررسی تأثیر عوامل و عناصر گوناگون فرهنگی بر منظر شهری نام برد؛ به‌گونه‌ای که در پژوهش‌های گذشته روی این محور پژوهشی انجام نگرفته است.

مبانی نظری

با مطرح‌شدن مفهوم منظر به‌مثابه یک «فرآیند مولد فرهنگ» به‌جای یک «محصول منتج از فرهنگ» تمرکز به‌جای ظاهر، بر عاملیت منظر (چگونه عمل می‌کند و چه می‌کند) واقع شد (Taylor et al, 2015: 2). حقیقتاً بیش از ابداع مفهوم «منظر» در معنای مدرنیته آن، طبیعت با تمامی نمایه‌های بصری و عملکردی آن وجود داشته است و عرصه‌ای برای اندیشه؛ پیمایش ادراک ذهن و آغازی برای الگو‌گیری در زندگی بشری بوده است. به جرأت می‌توان ادعان داشت که تداخل و تأثیرگذاری طبیعت در عرصه زیستی انسان‌ها و سکونتگاه‌های انسانی، رویکردی هماهنگ، انگیزشی و

1. Robert

2. Brown & Cummins

3. Prescott & Ninsalam

خلاق در ایجاد دانش، فلسفه، هنر، فرهنگ و معماری و شهرسازی بوده است. مفهوم منظر ارائه‌دهنده مسیری مرکب و پیچیده از مشاهده، ادراک و شکل دادن به محیط است. در ریشه آلمانی آن *Landschap*، به معنای سازگار کردن فرآیندهای طبیعی و فرهنگی برای خلق یک قلمرو جدید است (Steiner, 2011: 335). منظر نقش مهمی در منفعت اجتماعی در حوزه‌های فرهنگی، اکولوژیکی، محیطی و اجتماعی ایفا می‌کند. بر اساس این کنوانسیون، «منظر» به‌عنوان حوزه و یا منطقه‌ای تعریف می‌شود که حاصل ادراک مردم محلی و یا بازدیدکنندگان آن بوده و ویژگی‌های آن نتیجه کنش و برهم‌کنش عوامل طبیعی و فرهنگی انسانی است (Dejeant-Pons, 2006: 370). گرچه بیشتر ما اکنون در شهرها زندگی می‌کنیم، اما توافق کمی در مورد آن وجود دارد که چگونه باید شهر را تعریف کنیم، چه رسد به اجماع در مورد چگونگی شهرها؛ ترویج بهتر پایداری محیط‌زیست، انعطاف‌پذیری اقتصادی و همبستگی اجتماعی. شاید تنها نقطه واقعی هم‌زمانی در شهرها باشد. گزاره‌های نظری و نقشه‌های شهر که با روندهای پیچیده مطابقت دارند نشان می‌دهد ما به شناختی جدید از ویژگی‌های شهرنشینی در قرن بیست و یکم با اصطلاح «عصر شهری» احتیاج داریم (Hubbard, 2018: 56) و با توجه بر استعمار بی‌کران روستاها توسط شهرها، با ظهور «شهرهای بی‌پایان» روبرو هستیم (Burdett et al, 2011: 45).

مفهوم منظر شهری در سال‌های ۱۹۵۹ الی ۱۹۶۵ رویکردی با "مفاهیم ترکیب طرح و تأکید بر سایت که یادگاری از هنر شهری بوده و مطابقت با مقیاس‌های نوین مجموعه‌های بزرگ و فضاهای باز آن‌ها" بوده است. در پایان دهه ۱۹۶۰، اصطلاح "منظر شهری" با عنوان "چارچوب زندگی و محیط" متداول گردید (Janniere, 2007: 66). پس از دهه ۸۰ "مفهوم منظر" با توجه به گردهمایی‌ها و بیانیه‌ها مورد عنایت بیشتری قرار گرفت و بعد از این دوره کاربرد آن از مفهوم ساده "چارچوب زندگی و محیط" فراتر رفت. گردهمایی‌هایی همچون "مرگ منظر" در سال ۱۹۸۱ در لیون^۱ و "چشم‌انداز منظر مدرن" در سال ۱۹۹۰ در «مرکز پمپیدو»^۲ پاریس، آشکارا دلالتی بر دوره‌های گذار بازخوانی مفهوم منظر شهری هستند. «آگوستن برک» در مقدمه بیانیه گردهمایی "چشم‌انداز منظر مدرن" تأکید می‌کند که در واقع ما شاهد ظهور ناگهانی یک منظر عمیقاً دگرگون شده و به‌طور وسیع‌تر، یک رابطه زیبایی‌شناختی جدید با محیط هستیم (Berque, 1991: 19). تأکید بر مفهوم منظر شهری بعد از سال ۲۰۰۰ شتاب فزاینده‌ای گرفت؛ «عهدنامه منظر اروپا»^۳ که در سال ۲۰۰۰ در فلورانس تصویب شد و در ژوئیه ۲۰۰۶ در فرانسه مورد پذیرش قرار گرفت در تعریف واژه «منظر» در پاراگراف اول بند یکم این عهدنامه بیان می‌دارد: «اشاره دارد بر بخشی از سرزمین، آن‌گونه که توسط جمعیت‌ها درک می‌شود، وجه مشخصه آن متأثر از عوامل طبیعی و یا انسانی و ارتباط این دو باهم است» و در بند دوم عهدنامه تصریح شده است که: "در تمام بخش‌های سرزمین قابل اجراست و فضاهای طبیعی، روستایی، شهری و بین‌شهری را در برمی‌گیرد. مفهوم منظر شهری را در تناظر با الگوهای گوناگون طراحی شهری در چهار الگو صورت‌بندی نمود: الگوی "منظر شهری آرایشی - تزئینی" (متناظر الگوهای - پیش - طراحی شهری و طراحی شهری آرایشی) الگوی "منظر شهری عملکرد گرا - برنامه محور" (متناظر الگوی طراحی شهری عملکرد گرا) الگوی "منظر شهری ادراکی - زمینه‌گرا" (متناظر الگوی طراحی شهری ادراکی) الگوی "منظر شهری پایدار" (متناظر الگوی طراحی شهری پایدار) (گلکار، ۱۳۸۷: ۱۰۱). منظر شهری محیطی است محسوس و موثر بر رفتار فرد و نتایج آن، میزان موثر بودن محیط بر فرد، بستگی به میزان ادراک فرد دارد که خود وابسته به آمادگی ناظر برای ادراک، ظرفیت ادراکی و شرایط محیطی

1. Lyon

2. Centre Pompidou

3. la convention européenne du paysage

ادراک می‌باشد (Ziter & Turner, 2018:649). در زنجیره تکامل مفهوم منظر شهری، درک منظر شهری به‌عنوان مقوله‌ای "آرایی - تزئینی" نخستین حلقه را تشکیل می‌دهد. "منظر شهری آرایی تزئینی" محصول طراحی شهری آرایی است که در آن طراحی شهری معادل "شهرسازی مطابق با اصول هنری" تعریف شده (Caquard & Fiset, 2014: 22) "منظر شهری آرایی - تزئینی" بر دویایه زیباشناسی کلاسیک و زیباشناسی رماتیک استوار است که در دو الگوی "منظر شهری کلاسیک" و "منظر شهری رماتیک" تجلی می‌یابد. ریشه‌های تئوریک منظر شهری کلاسیک را باید در آموزه‌های ویتروویوس (قرن اول پیش از میلاد رم باستان)، در آرای نظریه‌پردازان دوران رنسانس، در تعالیم "نهضت زیباسازی شهری" و آرای «دانیل برنهام» (نمایشگاه کلمبیا در سال ۱۸۹۳ میلادی شیکاگو) و در اقدامات بارون هوسمان در پاریس (از سال ۱۸۵۳ الی ۱۸۷۰) جستجو نمود (موریس، ۱۳۹۴: ۱۲). "منظر شهری عملکرد گرا - برنامه‌محور" متناظر الگوی "طراحی شهری عملکرد گرا" می‌باشد، و در واقع چهره‌ای است که جنبش معماری و شهرسازی مدرن برای شهرها ترسیم نموده و به میراث گذارده است. اگر چه در مورد تاریخ شروع مدرنیته، مدرنیسم و آغاز معماری و شهرسازی مدرن اختلاف نظر وجود دارد و بعضاً گستره‌ای از آغاز قرن ۱۶ میلادی تا برگزاری کنگره بین‌المللی معماری مدرن (سیام) در سال ۱۹۲۸ میلادی و انتشار مانیفست آن "منشور آتن" در سال ۱۹۴۱ را در برمی‌گیرد (Walter et al, 2011: 755). منظر شهر سطح تماس انسان با پدیده شهر و ابزاری است که به‌وسیله آن می‌توان شهر را به‌مثابه یک متن قرائت کرد و این توانایی را دارد که فصول پی‌درپی تاریخ یک جامعه شهری را به نمایش بگذارد، منظر شهر یک پیام‌رسان و راوی است (Chang et al, 2020:56).

منظر فرهنگی مبین شکل‌گیری و دگرگونی‌های پی‌درپی در زیستگاه‌های فیزیکی یک اجتماع انسانی در طول زمان است. این تبیین برای پاسخگویی به قابلیت‌ها و تنوع‌های فزاینده و چالش‌های پویای طبیعت، نیازها و خواسته‌های فیزیکی و روانی جامعه و شرایط تاریخی مناطق مختلف در زمان‌های مختلف است اما از دیدگاه علمی، مفهوم منظر ابتدا به‌عنوان توصیف زمین و بعد به‌عنوان جلوه تصویری و نمایشی از یک صحنه مطرح بود (Lang, 2020: 12). در ارتباط با منظر فرهنگی اروپا، کنوانسیون^۱ COE، از جمله کنوانسیون‌های منظر می‌باشد که هم‌منظرهایی که به‌عنوان موارد برجسته در نظر گرفته می‌شوند، هم‌منظرهای معمولی روزانه و هم‌منظرهای در حال زوال را در برمی‌گیرد. به‌علاوه این کنوانسیون تصریح می‌کند که کشورهای عضو باید همکاری‌های فرامرزی را در سطح محلی و منطقه‌ای ترغیب نمایند و در موارد لازم برنامه‌های مشترک مربوط به مناظر را تهیه و اجرا کنند (COE, 2000: 106). یونسکو در کنفرانس بین‌المللی وین اتریش در سال ۲۰۰۵ با موضوع تأثیرات توسعه معاصر و اهمیت میراث منظر شهری تشکیل داد؛ سند این کنفرانس که با عنوان تفاهم‌نامه وین شناخته می‌شود، رویکردی است یکپارچه که معماری معاصر، توسعه شهری پایدار و منظر یکپارچه را بر اساس الگوهای تاریخی، توده ساختمان‌ها و زمینه به هم پیوند می‌دهد. در این تفاهم‌نامه منظر شهری تاریخی به‌عنوان مجموع همه گروه ساختمان‌ها، ساختارها و فضاهای باز درزمینه طبیعی و اکولوژیکی، از جمله محوطه‌های باستان‌شناسی و دیرینه‌شناسی، مجموعه زیستگاه‌های انسانی در محیط‌های شهری در طول زمان تعریف می‌شود. پیوستگی و ارزش هریک از آن‌ها از هر نوع دید باستان‌شناسانه، معمارانه، ماقبل تاریخی، تاریخی، علمی، زیبایی، فرهنگی - اجتماعی یا اکولوژیکی شناخته می‌شود. این منظر جامعه معاصر را شکل داده است و ارزش بسیار زیادی بر ادراک ما از آنچه هم‌اکنون زندگی می‌کنیم دارد. مطالعه در منظر بافت‌های تاریخی هم از جهت شناخت ارزش‌های فضایی و بصری به‌عنوان بخشی از خاطرات جمعی مردم و هم از نقطه‌نظر قابلیت‌های بالقوه و سرمایه‌های گران‌قدر بسیار مهم

است (Shamsuddin, 2012: 240). برداشت ما از بوم‌شناسی فرهنگی در محدوده گسترده‌تری از پروژه فرهنگ‌شناسی قرار می‌گیرد که تلاش کلی و تلفیقی برای مطالعه فرهنگ در حالت پیچیده آن است. نخستین بار «لزلی ای. وایت» مردم‌شناس فرهنگی آمریکایی این واژه را ساخت. وی نویسنده‌ای بانفوذ در رویکرد فرهنگ‌شناسانه است. مشابهت رویکرد بوم‌شناسی فرهنگی از نظر جامع بودن و بین‌رشته‌ای و کل‌نگری با رشته‌ها و مفاهیمی همچون بوم‌شناسی منظر با ویژگی کل‌گرایانه و بین‌رشته‌ای مشابهت دارد (Wu & Hobbs, 2002: 55; Soukup, 2010: 32).

روش پژوهش

نوع تحقیق کاربردی و رویکرد حاکم بر فضای تحقیق توصیفی - تحلیلی می‌باشد. روش تحقیق بر مبنای مطالعات کتابخانه‌ای و جمع‌آوری منابع مرتبط موضوعی با استناد به کتب، مقالات علمی پژوهشی، رساله‌ها و استناد به سایت‌های معتبر علمی جهان در دو بعد «مؤلفه‌ها و شاخص‌های فرهنگی» و «مؤلفه‌ها و حامل‌های منظر شهری» به‌عنوان مطالعات مبنای نظری و استخراج چارچوب نظری تدوین گشته است. بخش مطالعات نمونه موردی شامل استناد به روش پیمایشی پنل خبرگان با تحلیل میزان اثرگذاری متقابل متغیرهای فرهنگی و منظر شهری به روش فرایند تحلیل شبکه‌ای ANP بوده است؛ روش پژوهش مطالعه موردی شهر ارومیه شامل بر مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و طرح‌های فرادست شهری، نقشه‌های مستند شهری و عکس‌های ماهواره‌ای، استفاده از روش پهنه‌بندی عرصه شهر ارومیه، پیمایش مقایسه‌ای پهنه‌ها به‌منظور تحلیل میزان همبستگی متغیرها در هر یک از پهنه‌های منظر شهری با تحلیل داده‌ها و "آزمون‌های استنباطی" از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. جامعه آماری مورد استناد در این پژوهش شامل کارشناسان که با راهنمایی اساتید و محدوده موضوع پژوهش انتخاب و شامل بر ۳۵ نفر، تمام شمار و قابل‌دسترس درزمینه پژوهش خواهند بود. جامعه آماری مردمی با استناد به آمار سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵ شهر ارومیه که معادل ۷۵۰۸۰۵ نفر می‌باشد که با روش کوکران ۳۸۴ نفر محاسبه گشته که به‌تناسب جمعیت هر منطقه (۵ منطقه) توزیع شده است. در جدول شماره ۱ شاخص‌ها و مؤلفه‌های پژوهش به همراه منابع استخراج‌شده نمایش داده شده است.

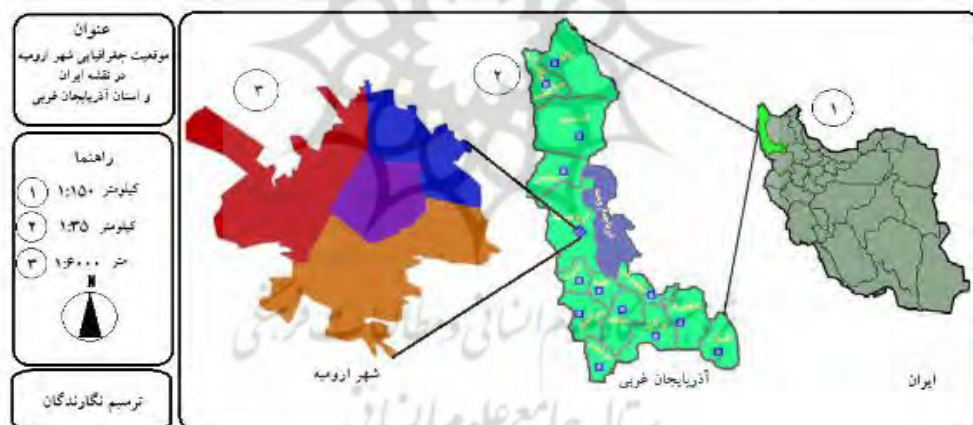
جدول ۱. متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق

شاخص‌ها	مؤلفه‌ها	نقش متغیر	منابع
فرهنگ تاریخی	وسعت بافت تاریخی (قدمت و کیفیت)؛ تعداد بناهای تاریخی (قدمت و کیفیت)، تنوع مراسم سنتی و تاریخی	مستقل	Caquard & Fiset (2014)
فرهنگ ادبی - هنری	فرهنگسراهای موجود (تعداد و وسعت)، تعداد کتابخانه‌ها، تالارهای موسیقی و تئاتر و سینما، شخصیت‌های برجسته ادبی و هنری	مستقل	Carmona et al (2006) Chang et al (2020)
فرهنگ اقتصادی	تولید خالص و ناخالص داخلی، سرمایه‌گذاری داخلی، سرمایه‌گذاری خارجی، میزان تبادلات برون‌مرزی، برنامه‌های توسعه و عمرانی	مستقل	Wu, Hobbs (2007) حسینی و رزاقی اصل (۱۳۸۷)
فرهنگ سیاسی - دیپلماسی	امنیت، شفافیت، تعاملات برون‌مرزی، دیپلماسی شهری	مستقل	Zhang et al (2021)
فرهنگ اکوسیستم	حفظ تنوع زیستی، حفاظت اکوسیستم، عدم آلودگی هوا، آب‌و‌خاک، عدم آلودگی صوتی و نور	مستقل	Alexander & Christopher (2006)
فرهنگ دینی - مذهبی	بناهای مذهبی (تعداد، وسعت، کیفیت، اماکن اجرای مراسم دینی - مذهبی، تنوع مراسم دینی - مذهبی، تنوع ادیان و مذاهب و تعامل مذاهب	مستقل	Wang & Gu (2020) Wu (2013)
فرهنگ بومی	تنوع قومیت‌ها، تنوع مراسم بومی و قومی، تعامل قومیت‌ها،	مستقل	Hubbard (2018)

حیبی، ۱۳۹۵	جذب و میزان پذیرش اکوتوریسم	جذب و میزان پذیرش اکوتوریسم	- قومی
Hubbard (2018) Lang (2020) Cadieux & Taylor, 2013	مستقل	تکنولوژی حمل و نقل عمومی، تکنولوژی و فن آوری در عرصه خدمات شهری، انعطاف تشکیلاتی و قانونی، وجود اهداف معین سازمانی، اعتقادهای ارزشی و انسانی، اصلاح و تغییر مسیرها، تصمیم‌گیری‌های شورا مبنای رویکرد جمعی انتخاب مدیران	فرهنگ تکنولوژیک و سازمان‌های مدیریت شهری
O'Donnell, & Turner (2018)	مستقل	عدالت‌محوری، ارزش‌مداری، آرامش، حضور الوهیت	فرهنگ کمال
حیدری و امیرحاجلو (۱۳۹۲); Barrett (2015) Steiner (2011)	وابسته	تنوع پوشش گیاهی، زیبایی بصری، تنوع رنگ‌آمیزی لبه‌های شهری، پاکیزگی محیط	منظر شهری

محدوده مورد مطالعه

شهر ارومیه از لحاظ موقعیت نسبی؛ از شمال به شهرستان سلماس، از جنوب به نقده، از شرق به دریاچه ارومیه و از غرب به مرز ترکیه محدود است و طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، ۷۰۵۸۰۵ نفر جمعیت را به خود اختصاص داده است. شهر ارومیه در سال‌های اخیر رشد کالبدی شتابان داشته و به علت داشتن رشد طبیعی جمعیت، مهاجرپذیری، گسترش خدمات، واگذاری زمین توسط ارگان‌های مختلف دولتی در شهر، برنامه‌های عمرانی کشور، تغییرات اجتماعی - اقتصادی و سیاسی کشور و در نهایت محیط طبیعی مساعد تحولات جمعیتی و کالبدی زیادی به خود دیده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵).

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی شهر ارومیه

مطالعات نشان می‌دهد؛ که میزان برخورداری از امکانات و خدمات شهری در میان مناطق شهر ارومیه نامتعادل است که این عوامل در دوره‌های زمانی گذشته پیامدهایی از قبیل جابه‌جایی‌های غیرضروری در سطح شهر، تمرکز جمعیت و فعالیت‌ها در بخش‌هایی از شهر، گسترش مشکلات مختلف شهری و عدم برخورداری یکسان مناطق و نواحی مختلف از خدمات شهری را به همراه داشته است. این عوامل موجب شده است که سازمان فضایی شهر ارومیه با چالش‌ها و ناپایداری‌های اساسی مواجه گردد، زیرا توسعه پایداری زمانی محقق خواهد شد که هماهنگی و سازگاری منطقی بین پراکنش جمعیت و توزیع خدمات در شهر به وجود آید.

جدول ۲. مشخصات مناطق پنج‌گانه شهر ارومیه

مناطق	تعداد محله	تعداد ناحیه	جمعیت (نفر)	مساحت (هکتار)
۱	۱۶	۳	۱۳۸۶۲۰	۲۰۵۵
۲	۱۸	۳	۱۹۹۸۶۶	۱۹۲۳
۳	۱۳	۳	۱۳۸۸۷۰	۲۱۴۰/۷
۴	۱۲	۴	۱۳۳۲۲۱	۱۲۱۰/۸
۵	۱۰	۲	۵۳۵۵۱	۱۰۴۲/۶
جمع	۶۹	۱۵	۶۶۴۱۲۸	۸۳۷۲/۱

یافته‌ها

تعداد ۳۸۴ پرسش‌نامه توزیع گردید که سهم هر کدام از مناطق ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ به ترتیب «۸۰، ۱۱۵، ۸۰، ۷۹ و ۳۰» پرسش‌نامه می‌باشد. در منطقه ۱ شهر ارومیه، بیشترین افراد پرسش‌شونده بالای ۳۰ سال سن داشتند و جمعاً حدود ۸۰ درصد فراوانی را شامل می‌شوند. مردان ۵۹ درصد و زنان ۴۱ درصد. در این منطقه افراد دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر ۳۵ درصد و مدرک تحصیلی ابتدایی با ۱۱ درصد به ترتیب بیشترین و کمترین افراد پرسش‌شونده بودند. در منطقه ۲ افراد پرسش‌شونده بیشتر در سنین بالای ۵۰ سال (۲۷ درصد فراوانی) قرار داشتند. مردان ۵۷ درصد و زنان ۴۳ درصد. و بیشتر افراد پرسش‌شونده دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر بودند (۳۶ درصد). در منطقه ۳ افراد پرسش‌شونده بیشتر در سنین ۴۰ - ۵۰ سال قرار داشتند و کمترین این افراد بین ۲۰ تا ۳۰ سال سن داشتند (به ترتیب ۳۸ و ۱۶ درصد فراوانی). مردان ۵۰ درصد و زنان ۵۰ درصد. این افراد جمعاً بیش از ۶۰ درصد دارای تحصیلات دیپلم و بالاتر بودند. در منطقه ۴ بیشترین افراد پرسش‌شونده در سنین ۴۱ - ۵۰ سال با ۳۴ درصد فراوانی قرار داشتند. مردان ۵۷ درصد و زنان ۴۳ درصد فراوانی. ۲۶ درصد این افراد دارای مقطع تحصیلی لیسانس و بالاتر بودند. و درنهایت در منطقه ۵، ۴۰ درصد افراد پرسش‌شونده در سنین ۳۱ - ۴۰ سال قرار داشتند. نسبت جنسیت افراد (۵۷ درصد مردان در برابر ۴۳ درصد زنان). و جمعاً حدود ۶۰ درصد این افراد مدرک تحصیلی دیپلم به بالا داشتند.

در این پژوهش برای تعیین و رتبه‌بندی معیارها و زیرمعیارها از تحلیل «رگرسیون چند متغیره» استفاده شده است. یکی از مفروضاتی که در رگرسیون مدنظر است، استقلال خطاها (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش‌بینی شده توسط معادله رگرسیون) از یکدیگر است. در صورتی که فرضیه استقلال خطاها رد شود و خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند، امکان استفاده از رگرسیون وجود ندارد. به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر، از آزمون دوربین - واتسون استفاده می‌شود. (رجب‌زاده قطری و همکاران، ۱۳۹۳: ۹۷). آماره دوربین - واتسون بین «۰ تا ۴» می‌باشد. اگر این آماره در بازه ۱,۵ تا ۲,۵ قرار گیرد، عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود و در غیر این صورت همبستگی بین خطاها وجود دارد. نکته دیگری که باید به آن اشاره کرد این است که اگر همبستگی بین خطاها وجود داشته باشد، نمی‌توان از رگرسیون استفاده کرد.

جدول ۳. مشخص کردن استقلال خطاها از طریق دوربین - واتسون

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	۰/۸۷۱	۰/۷۶۸	۰/۷۵۴	۰/۲۸۱	۱/۸۹۲

میانگین امتیازهای شاخص‌های تأثیرگذار بر منظر شهری ارومیه به تفکیک مناطق محاسبه شده است و با توجه به اینکه طیف لیکرت مورد استفاده در این مطالعه ۱ الی ۵ می‌باشد، بنابراین عدد ۳ به عنوان میانه نظری پاسخ‌ها انتخاب شده

است. ارزش عددی «۱ تا ۲/۹۹» تأثیرگذاری کم؛ ارزش عددی «۳ تا ۳/۹۹» تأثیرگذاری متوسط و ارزش عددی «۴ و ۵» تأثیرگذاری مطلوبی دارند.

با توجه به جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود که هر کدام از شاخص‌های فرهنگی تأثیر متفاوتی را بر منظر شهری ارومیه دارند. در بعد فرهنگ شهری، مؤلفه «کالبد تاریخی» در منطقه ۴ به دلیل وسعت بافت تاریخی و تعداد بناهای تاریخی بیشتر از سایر مناطق بر منظر شهری تأثیرگذار بوده است. مناطق ۲، ۵، ۱ و ۳ در رده‌های بعدی قرار می‌گیرند. همچنین در بخش مؤلفه «رسوم و پیشینه تاریخی» منطقه ۴ در رده نخست و مناطق ۲، ۵، ۱ و ۳ در رده‌های بعدی قرار دارند. به کلی در بعد فرهنگ تاریخی منطقه ۴ بسیار تأثیرگذار بوده است. در بعد فرهنگ ادبی و هنری، مؤلفه «اماکن ادبی - هنری» در منطقه ۴ به سبب تعداد و وسعت فرهنگسراها و همچنین تعداد کتابخانه‌ها تأثیرگذاری بیشتری بر منظر شهری ارومیه نسبت به سایر مناطق دارد. در همین راستا مناطق ۳، ۲، ۱ و ۵ در رده‌های بعدی قرار دارند. در بخش مؤلفه «اشخاص و ادبی - هنری» نیز مناطق ۴ و ۵ تأثیرگذاری بیشتری نسبت به سایر مناطق دارند. در بعد فرهنگ اقتصادی، مؤلفه «سرمایه تولید» در مناطق ۴ و ۵ به دلیل فراوانی تولید خالص و ناخالص و نیز سرمایه‌گذاری داخلی نسبت به سایر مناطق تأثیرگذاری بیشتری بر منظر شهری ارومیه دارند. در بخش مؤلفه «تعاملات اقتصادی» مناطق ۱ و ۲ به دلیل سرمایه‌گذاری خارجی و نیز میزان تبادلات برون‌مرزی تأثیرگذاری بیشتری بر منظر شهر دارند و در نهایت در بخش مؤلفه «عمرانی» مناطق ۱، ۲، ۳، ۵ و ۴ به ترتیب موفقیت بیشتری داشته‌اند. در بعد فرهنگ سیاسی و دیپلماسی، در بخش مؤلفه «ملی» مناطق ۴ و ۱ به دلیل برخورداری از امنیت و نیز شفافیت در اجرا و نظارت موفق‌تر عمل کرده و تأثیرگذاری خود را بر منظر شهری ارومیه نشان داده‌اند. همچنین در بخش مؤلفه «بین‌المللی» منطقه ۲ به دلیل تعاملات برون‌مرزی گسترده‌تر و نیز دیپلماسی شهری دوجانبه میان شهرهای و برخی کشورهای اطراف (همسایه) بهتر و موفق‌تر عمل کرده است و تأثیرگذاری آن بر منظر شهری ارومیه نسبت به سایر مناطق مشهودتر است. در بعد فرهنگ اکوسیستم، در بخش مؤلفه «حفاظت»؛ به ترتیب مناطق ۱، ۲ و ۵ به دلیل حفظ تنوع زیستی و نیز حفاظت از اکوسیستم تأثیرگذاری بیشتری بر منظر شهری ارومیه نسبت به دو مناطق ۴ و ۵ دارند. همچنین در بخش مؤلفه «عدم ایجاد آلودگی»، مناطق ۱ و ۳ تأثیرگذاری خود را بهتر و بیشتر نشان داده‌اند. دلیل این امر عدم آلودگی هوا، آب‌وخاک و نیز عدم و به نسبت کمتر آلودگی صوتی و نور نسبت به سایر مناطق می‌باشد. در ادامه در بعد فرهنگ دینی و مذهبی و در زیرمجموعه «بناها و اماکن» به ترتیب مناطق ۴ و ۱ به دلیل تعداد، وسعت و کیفیت بناهای مذهبی و نیز مکان اجرای مراسم دینی و مذهبی تأثیرگذاری خود را بر منظر شهری ارومیه نشان داده‌اند. و در بخش مؤلفه «تنوع و تعامل مذهبی» به ترتیب مناطق ۴، ۲ و ۱ به دلیل تنوع در برگزاری مراسم دینی و مذهبی، تنوع ادیان و مذاهب موجود و نیز تعامل مثبت مذاهب؛ نسبت به سایر مناطق موفق‌تر عمل کرده‌اند و تأثیرگذاری این مناطق بر منظر شهری ارومیه مشهودتر است. در بعد فرهنگ بومی و قومی، در زیرمجموعه «تنوع و تعامل قومی»؛ مناطق ۴ و ۲ به دلایل مختلفی از جمله تنوع مراسم بومی و نیز تعامل بهتر قومیت‌ها موفق‌تر و شایسته‌تر عمل کرده‌اند و تأثیر آن‌ها بر منظر شهری ارومیه نسبت به سایر مناطق بیشتر بوده است. در مؤلفه «گردشگر پذیری» منطقه ۵ موفق‌تر عمل کرده و توانسته با برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح گردشگر بیشتری نسبت به سایر مناطق جذب کند. در بعد فرهنگ تکنولوژیک و سازمان‌های مدیریت شهری؛ در مؤلفه «وجود شهر هوشمند و تکنولوژیک» منطقه ۳؛ در بخش مؤلفه «رسالت سازمانی» مناطق ۴ و ۵؛ در بخش مؤلفه «مبانی اعتقادی و ارزشی» مناطق ۱ و ۲؛ در بخش مؤلفه «یکپارچگی و انسجام نیروی انسانی» مناطق ۲ و ۱ و نیز در بخش «تعاملات سازمانی» مناطق ۵ و ۳ تأثیرگذاری بیشتری بر منظر شهری ارومیه داشته‌اند.

جدول ۴. تعیین و رتبه‌بندی معیارها و زیرمعیارها با استفاده از تحلیل رگرسیون چند متغیره

ابعاد فرهنگی شهری	مؤلفه‌های فرهنگ	شاخص‌های فرهنگ	منطقه ۱			منطقه ۲			منطقه ۳			منطقه ۴			منطقه ۵			
			Mean	Evd	R	Mean	Evd	R	Mean	Evd	R	Mean	Evd	R	Mean	Evd	R	
فرهنگ تاریخی	کالبد تاریخی	وسعت بافت (قدمت و کیفیت)	۲	۰/۱۰۴	۰/۸۱۲	۲	۰/۱۳۳	۰/۸۶۶	۱	۰/۷۸۴	۰/۷۱۴	۵	۰/۱۲۴	۰/۹۳۵	۱	۰/۸۵۵	۰/۱۶۲	
	تعداد بناهای (قدمت و کیفیت)	تاریخی	۲	۰/۸۶۹	۰/۶۳۱	۲	۰/۹۸۴	۰/۸۱۳	۱	۰/۶۱۵	۰/۳۵۵	۵	۰/۱۱۹	۰/۹۲۹	۳	۰/۱۱۳	۰/۹۱۹	
	رسوم و پیشینه تاریخی	تنوع مراسم سنتی و تاریخی	۳	۰/۸۱۷	۰/۴۴۵	۳	۰/۸۸۱	۰/۷۴۵	۱	۰/۴۹۸	۰/۲۱۹	۵	۰/۱۲۱	۰/۸۳۰	۱	۰/۵۲۱	۰/۳۲۰	
	تاریخی	قدمت پیشینه تاریخی منطقه	۲	۰/۶۴۱	۰/۴۱۳	۳	۰/۷۵۳	۰/۶۳۰	۱	۰/۵۵۹	۰/۲۰۸	۵	۰/۱۰۹	۰/۹۵۲	۳	۰/۷۱۹	۰/۵۵۶	
	امکان ادبی - هنری	فرهنگسراهای (تعداد و وسعت)	وجود	۱	۰/۴۵۱	۰/۱۳۰	۱	۰/۵۳۳	۰/۱۴۷	۳	۰/۷۷۲	۰/۳۵۶	۳	۰/۸۶۶	۰/۴۱۹	۲	۰/۶۲۲	۰/۲۶۶
فرهنگ ادبی - هنری	تعداد کتابخانه‌ها	هنری	۳	۰/۶۵۳	۰/۵۲۳	۲	۰/۵۱۶	۰/۴۸۳	۳	۰/۶۷۴	۰/۸۱۷	۳	۰/۷۰۱	۰/۸۴۱	۲	۰/۴۸۰	۰/۳۳۸	
	اشخاص ادبی - هنری	تالارهای موسیقی و تئاتر و سینما	۲	۰/۵۶۱	۰/۲۶۱	۱	۰/۱۷۲	۰/۱۵۵	۲	۰/۵۹۱	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۲۶	۰/۶۱۶	۲	۰/۶۱۵	۰/۵۲۲	
	هنری	شخصیت‌های برجسته ادبی و هنری	۱	۰/۴۴۹	۰/۱۲۹	۱	۰/۵۲۹	۰/۴۵۱	۱	۰/۵۳۱	۰/۵۱۲	۳	۰/۶۴۴	۰/۹۱۵	۱	۰/۶۰۲	۰/۸۶۲	
	سرمایه تولید داخلی	تولید خالص و ناخالص داخلی	۱	۰/۵۱۶	۰/۳۸۸	۱	۰/۵۶۲	۰/۴۱۲	۱	۰/۵۹۹	۰/۴۳۶	۳	۰/۷۷۶	۰/۴۹۹	۲	۰/۷۳۲	۰/۴۶۰	
	فرهنگ اقتصادی	سرمایه‌گذاری داخلی	۱	۰/۴۶۰	۰/۱۶۳	۲	۰/۷۴۴	۰/۵۱۶	۱	۰/۶۹۶	۰/۴۲۱	۳	۰/۸۹۰	۰/۹۴۰	۲	۰/۸۶۱	۰/۸۵۵	
فرهنگ سیاسی - دیپلماتی	تعاملات اقتصادی	سرمایه‌گذاری خارجی	۱	۰/۲۸۴	۰/۱۰۸	۲	۰/۴۶۸	۰/۲۴۱	۱	۰/۴۳۲	۰/۱۹۹	۱	۰/۴۵۹	۰/۳۳۷	۱	۰/۴۶۱	۰/۲۵۰	
	اقتصادی	میزان تبادلات برون‌مرزی	۳	۰/۸۷۵	۰/۸۵۲	۳	۰/۸۴۳	۰/۷۱۶	۱	۰/۵۸۵	۰/۴۴۹	۱	۰/۵۲۹	۰/۳۳۸	۱	۰/۵۱۹	۰/۳۲۸	
	عمرانی	برنامه‌های توسعه و عمرانی	۳	۰/۷۲۹	۰/۹۵۱	۳	۰/۷۱۸	۰/۹۲۰	۳	۰/۶۵۴	۰/۶۲۳	۲	۰/۵۶۱	۰/۴۸۴	۳	۰/۶۱۵	۰/۵۱۶	
	ملی	امنیت	۵	۱/۵۴	۰/۹۸۳	۳	۰/۸۵۱	۰/۸۵۵	۳	۰/۷۵۳	۰/۷۴۳	۴	۱/۳۳	۰/۹۴۷	۳	۰/۶۲۸	۰/۴۳۰	
	فرهنگ سیاسی - دیپلماتی	شفافیت	۳	۰/۷۴۶	۰/۶۲۸	۳	۰/۷۲۹	۰/۶۱۹	۳	۰/۶۸۸	۰/۴۴۵	۳	۰/۵۱۶	۰/۳۵۷	۳	۰/۴۸۸	۰/۳۱۴	
فرهنگ اکوسیستم	بین‌المللی	تعاملات برون‌مرزی	۳	۰/۸۹۳	۰/۵۱۵	۴	۰/۹۱۴	۰/۷۴۰	۲	۰/۷۴۱	۰/۴۵۷	۲	۰/۶۳۲	۰/۴۳۳	۲	۰/۶۰۱	۰/۲۵۵	
	دیپلماتی	دیپلماتی شهری دوجانبه	۱	۰/۳۱۵	۰/۴۵۲	۱	۰/۳۱۲	۰/۴۱۳	۱	۰/۲۸۸	۰/۳۲۹	۱	۰/۲۱۶	۰/۲۸۸	۱	۰/۱۹۸	۰/۱۸۹	
	حفاظت	حفظ تنوع زیستی	۳	۰/۷۱۴	۰/۸۴۱	۲	۰/۶۳۵	۰/۷۲۶	۲	۰/۶۲۱	۰/۶۶۱	۱	۰/۴۱۹	۰/۴۲۹	۳	۰/۶۶۳	۰/۸۰۵	
	فرهنگ اکوسیستم	عدم ایجاد	عدم آلاینده‌ها، هوا، آب و خاک	۴	۱/۲۵	۰/۹۱۰	۲	۰/۳۲۳	۰/۲۱۷	۳	۰/۹۵۱	۰/۸۱۹	۱	۰/۵۱۷	۰/۳۰۸	۳	۰/۸۶۶	۰/۴۸۸
	فرهنگ اکوسیستم	آلودگی	عدم آلودگی صوتی و نور	۴	۱/۱۳	۰/۷۷۵	۱	۰/۳۸۸	۰/۳۱۶	۴	۱/۰۵	۰/۷۴۹	۲	۰/۵۱۹	۰/۴۷۵	۳	۰/۶۱۴	۰/۵۹۱
فرهنگ دینی - مذهبی	بناها و اماکن	بناهای مذهبی (تعداد، وسعت، کیفیت)	۴	۱/۱۷	۰/۹۲۸	۲	۰/۶۲۶	۰/۵۲۹	۲	۰/۹۵۲	۰/۸۱۵	۴	۱/۳۴	۰/۹۸۳	۲	۰/۹۱۱	۰/۷۱۳	
	فرهنگ دینی - مذهبی	اماکن اجرای مراسم دینی - مذهبی	۴	۱/۳۶	۰/۶۹۱	۲	۰/۴۱۲	۰/۱۵۳	۲	۲/۴۹۹	۰/۳۶۳	۴	۱/۴۱	۰/۸۷۴	۲	۰/۵۴۱	۰/۵۲۰	
	فرهنگ دینی - مذهبی	تنوع و تعامل مذهبی	تنوع مراسم دینی- مذهبی	۳	۰/۸۸۱	۰/۶۱۶	۳	۰/۸۲۱	۰/۵۸۶	۲	۰/۲۹۸	۰/۳۱۰	۴	۰/۹۹۲	۰/۷۴۶	۲	۰/۶۶۱	۰/۴۶۵
	فرهنگ دینی - مذهبی	تنوع و تعامل مذهبی	تنوع ادیان و مذاهب	۳	۰/۴۱۳	۰/۲۹۵	۳	۰/۵۹۹	۰/۳۲۰	۴	۰/۹۶۳	۰/۵۲۹	۴	۱/۰۲	۰/۵۵۱	۳	۰/۶۲۴	۰/۴۸۲
	فرهنگ دینی - مذهبی	تنوع و تعامل مذهبی	تعامل مذاهب	۴	۰/۶۳۱	۰/۷۶۲	۳	۰/۵۵۲	۰/۵۴۶	۴	۰/۷۰۹	۰/۸۱۸	۴	۰/۸۸۵	۰/۸۶۴	۳	۰/۵۴۱	۰/۳۰۲
فرهنگ بومی - قومی	تنوع و تعامل قومی	تنوع قومیت‌ها	۴	۰/۵۹۳	۰/۴۳۳	۳	۰/۵۱۲	۰/۳۱۲	۴	۰/۶۲۰	۰/۴۷۰	۲	۰/۴۱۸	۰/۲۰۶	۳	۰/۵۰۹	۰/۲۵۵	
	فرهنگ بومی - قومی	تعامل قومی	تنوع مراسم بومی و قومی	۳	۰/۲۱۵	۰/۱۵۰	۳	۰/۳۴۳	۰/۳۱۱	۳	۰/۳۵۵	۰/۵۵۳	۳	۰/۵۱۴	۰/۸۵۴	۳	۰/۴۶۸	۰/۶۱۲
	فرهنگ بومی - قومی	تعامل قومی	تعامل قومیت‌ها	۵	۱/۴۴	۰/۹۴۵	۴	۱/۰۳	۰/۹۰۲	۴	۰/۹۵۱	۰/۳۷۷	۴	۱/۲۶	۰/۹۱۶	۴	۰/۷۱۵	۰/۴۱۹
	فرهنگ بومی - قومی	گردشگر پذیری	جذب و میزان پذیرش توریسم	۲	۰/۲۴۴	۰/۱۴۹	۲	۰/۲۵۱	۰/۲۰۴	۳	۰/۳۲۹	۰/۲۳۳	۳	۰/۴۱۸	۰/۳۹۵	۳	۰/۳۶۱	۰/۲۸۴
	فرهنگ بومی - قومی	جذب و میزان پذیرش اکوتوریسم	جذب و میزان پذیرش اکوتوریسم	۴	۰/۷۸۲	۰/۷۱۴	۲	۰/۳۵۵	۰/۳۵۲	۳	۰/۴۱۹	۰/۴۳۰	۱	۰/۳۱۳	۰/۳۱۸	۴	۰/۷۸۹	۰/۸۴۷
فرهنگ تکنولوژی ک و	وجوه شهر هوشمند و	تکنولوژی حمل‌ونقل عمومی	۲	۰/۴۱۹	۰/۱۵۹	۲	۰/۴۸۱	۰/۷۲۲	۲	۰/۵۵۴	۰/۷۴۶	۲	۰/۳۵۵	۰/۱۵۱	۲	۰/۲۹۹	۰/۱۲۲	
	تکنولوژی ک و	تکنولوژی و فن‌آوری در	۳	۰/۳۰۸	۰/۱۷۴	۲	۰/۲۱۹	۰/۱۰۱	۲	۰/۱۸۸	۰/۱۲۰	۳	۰/۳۱۲	۰/۱۸۲	۲	۰/۱۵۲	۰/۱۰۸	

سازمان‌ها ی	تکنولوژی ک	عرصه خدمات شهری	سال	شماره	صفحه	سال	شماره	صفحه	سال	شماره	صفحه	سال	شماره	صفحه
مدیریت شهری	رسالت سازمانی	انعطاف تشکیلاتی و قانونی	۳	۰/۵۵۷	۰/۸۲۳	۲	۰/۳۱۷	۰/۳۵۹	۲	۰/۳۲۱	۰/۴۴۹	۳	۰/۶۱۵	۰/۸۸۶
	وجود اهداف سازمانی	معین	۲	۰/۲۱۸	۰/۳۱۵	۲	۰/۳۱۴	۰/۵۲۴	۲	۰/۳۲۵	۰/۵۶۹	۳	۰/۸۹۱	۰/۹۱۳
مبانی اعتقادی و ارزشی	اعتقادهای ارزشی و انسانی		۴	۰/۱۸۰	۰/۱۰۴	۴	۰/۲۸۵	۰/۱۵۴	۴	۰/۴۱۶	۰/۳۰۷	۴	۰/۴۴۹	۰/۳۳۸
	اصلاح و تغییر مسیرها		۳	۰/۸۸۴	۰/۷۷۶	۳	۰/۸۵۳	۰/۷۱۹	۲	۰/۲۲۸	۰/۱۹۵	۲	۰/۳۱۸	۰/۴۳۵
یکپارچه و انسجام نیروی انسانی	تصمیم‌گیری‌های شورا مینا		۳	۰/۵۰۲	۰/۶۱۱	۳	۰/۵۵۶	۰/۶۹۱	۳	۰/۳۲۰	۰/۲۸۶	۳	۰/۴۱۷	۰/۳۱۵
	رویکرد جمعی انتخاب مدیران		۳	۰/۷۱۵	۰/۵۵۳	۳	۰/۸۲۹	۰/۷۲۶	۳	۰/۸۸۱	۰/۷۹۰	۳	۰/۴۱۷	۰/۳۱۳
تعاملات سازمانی	تعامل و هماهنگی با سایر ارگان‌ها		۲	۰/۳۱۲	۰/۲۱۲	۲	۰/۳۵۵	۰/۲۳۷	۲	۰/۵۰۳	۰/۵۸۴	۲	۰/۴۶۱	۰/۴۱۶
	عدالت‌محوری		۳	۰/۶۲۱	۰/۶۶۸	۲	۰/۳۲۱	۰/۳۰۲	۳	۰/۵۵۲	۰/۶۳۴	۲	۰/۴۹۸	۰/۴۱۰
فرهنگ کمال	ذات الهی انسان	ارزش‌مداری آرامش	۳	۰/۶۸۳	۰/۵۴۵	۳	۰/۵۱۴	۰/۲۲۸	۳	۰/۶۱۶	۰/۳۱۴	۳	۰/۴۸۱	۰/۱۶۴
	حضور الوهیت		۳	۰/۶۲۲	۰/۴۸۳	۳	۰/۷۱۶	۰/۶۹۱	۳	۰/۸۵۱	۰/۸۴۸	۴	۱/۱۴	۰/۹۵۹

در انتهای این بحث و در بعد فرهنگ کمال مناطق ۱ و ۳ موفق‌تر عمل کرده‌اند و تأثیرگذاری و ارتباط آن‌ها با منظر شهری ارومیه مشهودتر بوده است. در خاتمه می‌توان ادعا کرد که شاخص‌های فرهنگی می‌توانند تأثیرات متفاوتی (هم مثبت و هم منفی) بر منظر شهری ارومیه داشته باشند. با توجه به تجزیه و تحلیل صورت گرفته و با توجه به میانگین وزنی هر کدام از شاخص‌های فرهنگی؛ در کل می‌توان گفت که به ترتیب مناطق ۴، ۱، ۵، ۲ و ۳ به ترتیب با ارزش عددی «۲/۸۶ - ۲/۷۳ - ۲/۴۷ - ۲/۳۲ - ۲/۲۹» بیشترین تأثیر را بر منظر شهری ارومیه داشته‌اند.

میزان همبستگی بین شاخص‌های فرهنگی و مؤلفه‌های منظر بر اساس پرسشنامه خبرگان

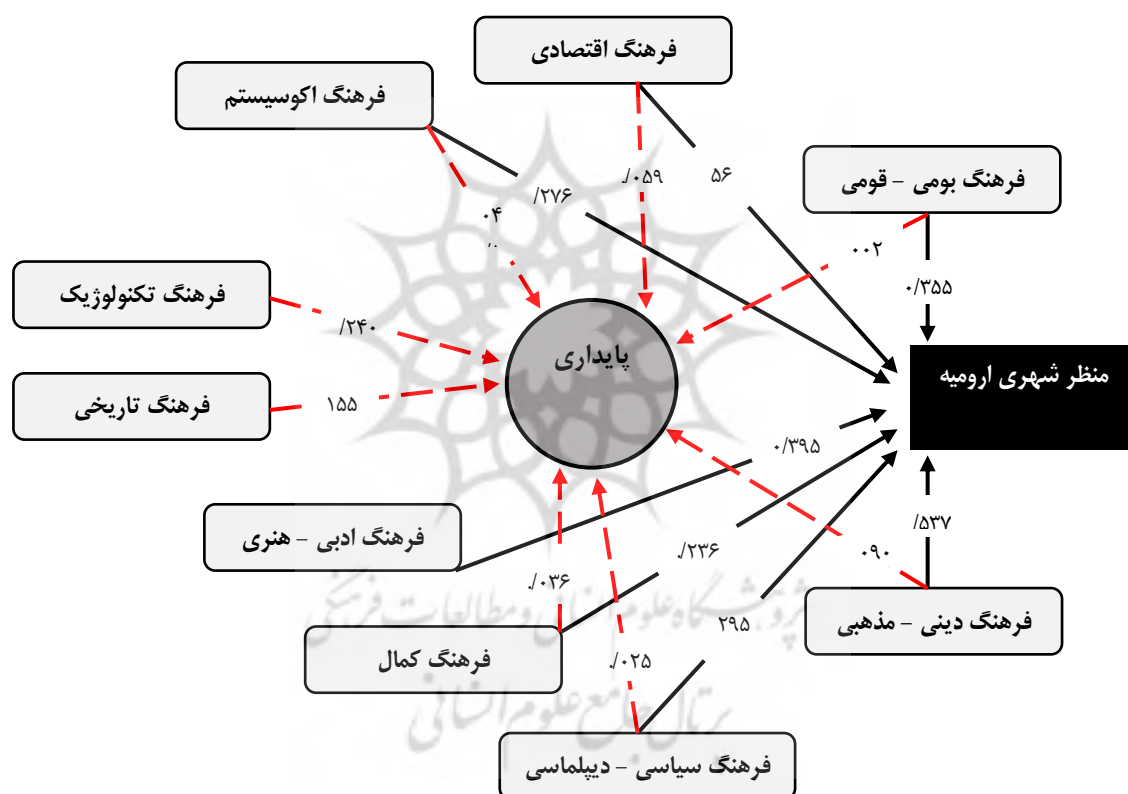
در این مرحله از طریق آزمون ضریب همبستگی پیرسون، میزان ارتباط و همبستگی بین شاخص‌های فرهنگی و مؤلفه‌های منظر بر اساس پرسشنامه خبرگان محاسبه می‌شود. بر همین اساس ۸ معیار منظر شهری در مناطق پنج‌گانه شهر ارومیه معرفی می‌شوند. این معیارها عبارت‌اند از: ۱. هماهنگی، تعادل، زیبایی‌شناختی عناصر شهر ۲. اصول نظم‌دهنده و انسجام فرم شهر ۳. پروفیل شهر ۴. تداخل و دید به پهنه‌های طبیعی ۵. مصالح شهری بوم‌گرا ۶. عدالت‌مداری سرزندگی ۷. تداعی‌گری اماکن مذهبی - تاریخی و ۸. قدمت و ارزش معنایی اماکن. با توجه به جدول شماره ۸، در بخش مربوط به بافت قدیم و تاریخی به ترتیب مناطق ۴، ۱ و ۵ با میانگین عددی «۰/۷۶۳»، «۰/۶۲۰» و «۰/۵۵۷»؛ در بخش مربوط به اقتصاد و برنامه‌های توسعه و عمران به ترتیب مناطق ۵، ۴ و ۱ به ترتیب با میانگین وزنی «۰/۸۷۶»، «۰/۸۰۲» و «۰/۵۶۳»؛ در بخش مربوط به فرهنگ اکولوژیک و طبیعت به ترتیب مناطق ۱، ۴ و ۵ با میانگین وزنی «۰/۸۷۲»، «۰/۵۵۹» و «۰/۴۹۳»؛ در بخش مربوط به مدیریت شهری و سازمانی به ترتیب مناطق ۵، ۱ و ۴ با میانگین وزنی «۰/۷۸۷»، «۰/۶۵۹» و «۰/۵۶۶» و در نهایت در بخش مربوط به ارزش‌مداری و محوریت دینی و الهی به ترتیب مناطق ۲، ۱ و ۳ با میانگین وزنی «۰/۶۹۷»، «۰/۶۰۴» و «۰/۶۳۵»؛ همبستگی مطلوب‌تری با معیارهای منظر شهری داشته‌اند. در جمع‌بندی این مطلب باید گفت که در نهایت شاخص‌های فرهنگی مربوط به مناطق ۴، ۱، ۵، ۳ و ۲ به ترتیب با ارزش عددی «۰/۸۶۲»؛ «۰/۸۱۳»؛ «۰/۷۲۲»؛ «۰/۶۰۳» و «۰/۵۳۵» بیشترین تأثیر را بر منظر شهری ارومیه داشته‌اند.

جدول ۵. تعیین همبستگی بین شاخص‌های فرهنگی و مؤلفه‌های منظر از طریق آزمون پیرسون

شاخص‌های فرهنگی	مناطق پنج‌گانه شهر ارومیه					تأثیر کل در مناطق پنج‌گانه				
	۱	۲	۳	۴	۵	۱	۲	۳	۴	۵
وسعت بافت تاریخی (قدمت و کیفیت)	۰/۶۶۱	۰/۵۸۴	۰/۳۵۲	۰/۸۳۳	۰/۵۹۲	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
تعداد بناهای تاریخی (قدمت و کیفیت)	۰/۵۸۹	۰/۵۲۶	۰/۴۸۸	۰/۷۱۲	۰/۶۸۰	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
تنوع مراسم سنتی و تاریخی	۰/۶۶۹	۰/۴۷۲	۰/۴۲۵	۰/۷۹۴	۰/۵۶۳	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
قدمت پیشینه تاریخی منطقه	۰/۷۲۲	۰/۶۱۵	۰/۵۵۹	۰/۸۱۵	۰/۴۹۸	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
فرهنگسراهای موجود (تعداد و وسعت)	۰/۴۶۳	۰/۶۵۲	۰/۵۲۸	۰/۶۶۵	۰/۴۵۷	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
شخصیت‌های برجسته ادبی و هنری	۰/۶۹۶	۰/۵۲۰	۰/۶۱۵	۰/۸۴۱	۰/۶۱۲	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
تولید خالص و ناخالص داخلی، سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی	۰/۵۹۷	۰/۵۶۶	۰/۴۷۷	۰/۷۶۳	۰/۸۹۹	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
برنامه‌های توسعه و عمرانی	۰/۵۲۹	۰/۴۸۹	۰/۳۹۹	۰/۶۹۱	۰/۸۵۳	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
امنیت	۰/۳۴۱	۰/۲۹۸	۰/۸۴۴	۰/۶۳۱	۰/۷۵۱	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
دیپلماسی شهری دوجانبه	۰/۱۴۹	۰/۲۸۷	۰/۷۲۳	۰/۵۱۵	۰/۴۹۱	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
حفظ تنوع زیستی	۰/۸۸۵	۰/۷۷۱	۰/۳۶۱	۰/۵۵۶	۰/۴۴۸	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
حفاظت اکوسیستم	۰/۹۰۱	۰/۷۳۳	۰/۲۱۹	۰/۶۴۳	۰/۴۱۹	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
عدم آلاینده‌گی هوا، آب، خاک و عدم آلودگی صوتی و نور	۰/۸۳۲	۰/۰۹۸	۰/۱۸۸	۰/۴۷۹	۰/۶۱۴	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰
بناهای و اماکن مذهبی (تعداد، وسعت، کیفیت)	۰/۷۱۱	۰/۵۱۳	۰/۱۵۲	۰/۸۵۵	۰/۵۹۹	۰/۸۸۷	۰/۵۲۵	۰/۶۰۰	۰/۶۷۰	۰/۸۷۰

۰/۵۱۸	۰/۸۹۷	۰/۴۳۹	۰/۶۱۴	۰/۶۴۴	تنوع مراسم دینی - مذهبی و تنوع ادیان و مذاهب
۰/۲۵۵	۰/۷۸۹	۰/۴۹۳	۰/۶۱۶	۰/۵۵۸	تعامل مذاهب
۰/۳۶۳	۰/۷۷۴	۰/۰۵۷	۰/۲۹۷	۰/۶۰۲	تنوع قومیت‌ها و تنوع مراسم بومی و قومی
۰/۶۱۲	۰/۶۶۱	۰/۴۵۵	۰/۴۱۶	۰/۵۸۱	تعامل قومیت‌ها
۰/۶۵۴	۰/۴۶۷	۰/۶۱۲	۰/۳۵۵	۰/۶۸۲	جذب و میزان پذیرش توریسم و اکوتوریسم
۰/۶۳۶	۰/۷۱۵	۰/۴۱۷	۰/۰۹۶	۰/۷۵۱	تکنولوژی حمل‌ونقل عمومی
۰/۵۸۵	۰/۴۱۹	۰/۰۹۱	۰/۰۶۲	۰/۶۶۰	تکنولوژی و فن‌آوری در عرصه خدمات شهری
۰/۷۵۱	۰/۶۳۱	۰/۲۵۲	۰/۰۷۴	۰/۵۵۰	وجود اهداف معین سازمان‌ها
۰/۷۸	۰/۴۴۲	۰/۴۲۹	۰/۶۰۳	۰/۶۱۹	تصمیم‌گیری‌های شورا مبنا
۰/۸۲۶	۰/۶۲۵	۰/۴۶۱	۰/۶۸۸	۰/۸۱۰	تعامل و هماهنگی سازمان‌های مدیریت شهری
۰/۶۵۵	۰/۳۳۸	۰/۵۸۳	۰/۵۴۹	۰/۳۵۵	عدالت محوری و شفافیت
۰/۴۰۴	۰/۴۹۷	۰/۶۲۶	۰/۸۴۶	۰/۹۱۶	ارزش‌مداری و حضور الوهیت

آزمون تحلیل مسیر^۱

شکل ۲. مدل نظری و مفهومی نهایی شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذار بر منظر شهری ارومیه با استفاده از تحلیل مسیر

با توجه به شکل شماره ۲، مشاهده می‌شود که عامل «فرهنگ ادبی - هنری» با ارزش عددی (۰/۳۹۵ -) دارای ارتباط مستقیم؛ عوامل «فرهنگ تکنولوژیک و فرهنگ تاریخی» به ترتیب با ارزش عددی (۰/۲۴۰ و ۰/۱۵۵) دارای ارتباط غیرمستقیم؛ و در نهایت عوامل «فرهنگ دینی - مذهبی؛ فرهنگ سیاسی - دیپلماسی؛ فرهنگ کمال؛ فرهنگ اکوسیستم؛ فرهنگ اقتصادی و فرهنگ بومی - قومی» به ترتیب با ارزش عددی (۰/۵۳۷ و ۰/۰۹۰)؛ (۰/۲۹۵ و ۰/۰۲۵

(-؛ ۰/۲۳۶ - ۰/۰۳۶)؛ (۰/۲۷۶ و ۰/۰۴۱ -)؛ (۰/۵۶۷ و ۰/۰۵۹ -) و (۰/۳۵۵ و ۰/۰۰۲) هم دارای ارتباط مستقیم و هم دارای ارتباط غیرمستقیم می‌باشند (ارتباط مستقیم و غیرمستقیم شاخص‌های فرهنگی با منظر شهری ارومیه). از بین عوامل ارائه‌شده در شکل شماره ۲، عامل فرهنگ و اقتصاد با ضریب مسیر ۰/۵۶۷ دارای بیشترین ضریب مسیر بوده است.

۱. جایگاه مناطق پنج‌گانه شهر ارومیه بر مبنای مؤلفه‌های منظر شهری و میزان تحقق شاخص‌های فرهنگی چگونه می‌باشد؟

بر اساس آزمون «پیرسون» و نیز با توجه به جدول شماره ۷، در بخش مربوط به بافت قدیم و تاریخی منطقه ۴، در بخش مربوط به اقتصاد و برنامه‌های توسعه و عمران منطقه ۵، در بخش مربوط به فرهنگ اکولوژیک و طبیعت منطقه ۱، در بخش مربوط به مدیریت شهری و سازمانی منطقه ۲ و در نهایت در بخش مربوط به ارزش‌مداری و محوریت دینی و الهی منطقه ۳؛ همبستگی مطلوب‌تری با معیارهای منظر شهری داشته‌اند. در جمع‌بندی این مطلب باید گفت که در نهایت شاخص‌های فرهنگی مربوط به مناطق ۴، ۵، ۱، ۳ و ۲ به ترتیب با ارزش عددی «۰/۸۶۲؛ ۰/۸۱۳؛ ۰/۷۲۲؛ ۰/۶۰۳ و ۰/۵۳۵» بیشترین تأثیر را بر منظر شهری ارومیه داشته‌اند.

۲. کدام‌یک از شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم بر منظر شهری ارومیه دارند؟

با توجه به آزمون تحلیل مسیر (شکل شماره ۴) مشاهده می‌شود که عامل «فرهنگ ادبی - هنری» با ارزش عددی (۰/۳۹۵ -) دارای ارتباط مستقیم؛ عوامل «فرهنگ تکنولوژیک و فرهنگ تاریخی» به ترتیب با ارزش عددی (۰/۲۴۰ و ۰/۱۵۵) دارای ارتباط غیرمستقیم؛ و در نهایت عوامل «فرهنگ دینی - مذهبی؛ فرهنگ سیاسی - دیپلماسی؛ فرهنگ کمال؛ فرهنگ اکوسیستم؛ فرهنگ اقتصادی و فرهنگ بومی - قومی» به ترتیب با ارزش عددی (۰/۵۳۷ و ۰/۰۹۰)؛ (۰/۲۹۵ و ۰/۰۲۵ -)؛ (۰/۲۳۶ - ۰/۰۳۶)؛ (۰/۲۷۶ و ۰/۰۴۱ -)؛ (۰/۵۶۷ و ۰/۰۵۹ -) و (۰/۳۵۵ و ۰/۰۰۲) هم دارای ارتباط مستقیم و هم دارای ارتباط غیرمستقیم می‌باشند.

بحث

بحث در مورد شکل شهری فراتر از سطح عملکردی است و به اهمیت فرایندهای اقتصادی و اجتماعی و عوامل فرهنگی برای استفاده از فضا در زمینه مختلف اشاره دارد. فرهنگ مجموعه‌ای از باورها، دانش‌ها، معارف، آداب‌ورسوم و ارزش‌هایی است که جامعه بر مبنای اعتقاداتش آن را تکامل بخشیده و بر اساس آن زندگی می‌کند و در این راه هدف او رسیدن به تعالی و تکاملی است که جهان‌بینی‌اش برای او تعریف و تبیین کرده است و فرهنگ شهری علاوه بر مؤلفه‌های عرصه عمومی و کالبد فرهنگی در مفهوم فرهنگ شهری، بر مؤلفه عملکرد (تعاملات اجتماعی فرهنگی و ارتباط فرد با فضا) و مؤلفه معنا (جو حاکم به معنای ارزش‌ها و مفاهیم غالب نهفته در فضای فرهنگی شهر) تأکید نموده‌اند؛ به طوری که از مؤلفه عملکرد در فضای فرهنگی شهر به تجارب شهری روزمره و انفرادی لحظات زیسته و از معنا به اسطوره‌ها، رؤیاها، آرزوها و همه قصه‌های مردمی اشاره می‌نماید. به طور ضمنی پیوندی میان عناصر فضایی و مادی شهر و نیروهای اجتماعی و اقتصادی شکل‌دهنده آن نیز برقرار می‌کند. به بیان دیگر کالبد شهر، اثر و رد پای تمایلات و فعالیت‌های انسانی است. بنابراین، همان‌طور که فرم مصنوع را می‌توان مربوط به یک دوره تاریخی خاص دانست، می‌توان آن را حاصل فعالیت‌هایی دانست که در آن انجام می‌گیرد و برای جای دادن به آن‌ها طراحی شده است. بافت یک شهر، نه فقط سند تاریخ ساخت آن، بلکه سند زندگی انسان‌هایی است که آن را ساخته‌اند و در آن زیسته‌اند.

نتیجه گیری

هدف این تحقیق، بررسی و سنجش ارتباط شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذار بر منظر شهری ارومیه می‌باشد. در همین راستا تحقیقات مختلفی در شهرهای مختلف کشور صورت پذیرفته است که تفاوت‌هایی را با تحقیق حاضر دارند. به‌عنوان مثال برخی از تحقیقات هویت را مدنظر قرار داده‌اند. در تحقیق دیگری شاخص‌های پایداری بررسی شده‌اند. در پژوهش دیگری فقط به کالبد پرداخته شده است و در دیگر تحقیقات سبک معماری و طراحی منظر مدنظر بوده‌اند. اما به‌طور کلی در تحقیقات مذکور (پیشینه تحقیق) سعی شده است که فقط یک بعد یا مؤلفه مورد بررسی قرار گیرد؛ اما در تحقیق حاضر سعی شده است تمام این ابعاد و شاخص‌ها به‌صورت همزمان بررسی شوند. نتایج این تحقیق نشان داد که هر کدام از شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذاری متفاوتی بر منظر شهری ارومیه دارند. این مهم در هر کدام از مناطق شهر ارومیه کیفیت متفاوتی را نشان می‌دهد. بنابراین با توجه به تجزیه و تحلیل صورت گرفته و با توجه به میانگین وزنی هر کدام از شاخص‌های فرهنگی؛ در کل می‌توان گفت که به ترتیب مناطق ۴، ۱، ۵، ۲ و ۳ به ترتیب با ارزش عددی «۲/۸۶؛ ۲/۷۳؛ ۲/۴۷؛ ۲/۳۲ و ۲/۲۹» بیشترین تأثیر را بر منظر شهری ارومیه داشته‌اند. همچنین از دیدگاه خبرگان شهری و با توجه به ارزش گذاری و میانگین وزنی هر کدام از مؤلفه‌ها؛ شاخص‌های فرهنگی مربوط به مناطق ۴، ۱، ۵، ۳ و ۲ به ترتیب با ارزش عددی «۰/۸۶۲؛ ۰/۸۱۳؛ ۰/۷۲۲؛ ۰/۶۰۳ و ۰/۵۳۵» بیشترین تأثیر را بر منظر شهری ارومیه داشته‌اند. در ادامه پیشنهادهایی برای ارتقای سطح منظر شهری ارومیه ارائه شده است:

- راهکارهای اجتماعی و فرهنگی از جمله ایجاد شرایط پایداری سکونت و افزایش مدت‌زمان ماندگاری شهروندان در مکان مسکونی. سکونت طولانی‌مدت در یک مکان، همراه با فراهم بودن نسبی شرایط آسایش و آرامش، سبب برقراری ارتباطی مبتنی بر علاقه و دلسوزی نسبت به محیط زندگی و از این طریق موجب برانگیختن احساس مسئولیت شهروندی نسبت به آن و تلاش در جهت بهبود کیفیت محیطی از جمله درزمینه سیمای شهر در حد توان شهروندان می‌شود؛

- آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی خود و مطالبه آن از روش‌های منطقی از مجموعه مدیریت شهری در کنار ارتقای سطح دانش و بینش آنان نسبت به جنبه‌های کیفی معماری و شهرسازی نیز از جمله ارکان و پایه‌های اصلی ایجاد کیفیت پایدار در محیط‌های شهری در تمام ابعاد آن است؛

- درزمینه‌های مدیریتی و سیاست‌گذاری نیز می‌توان از طریق وضع قوانین و ضوابطی ناظر بر ارتقای کیفی محیط به لحاظ سیما و منظر شهری و هدایت طرح‌های توسعه (طرح‌های جامع و تفصیلی شهری) در این جهت، زمینه‌های اولیه تغییر و تحول در اوضاع نابسامان کنونی را فراهم نمود؛

- تقویت بعد نظارتی مراجع ذی‌ربط در جهت اجرای دقیق قوانین و ضوابط وضع شده؛

- استفاده از ابزار تشویقی و حتی تنبیهی توسط مجریان و ناظران شهری. به‌عنوان مثال: تخفیف در پرداخت عوارض شهری یا برعکس اعمال جریمه در صورت خدشه‌دار نمودن سیما و منظر شهری و همچنین، تخریب و موظف نمودن مالک به هماهنگی با بدنه شهری مصوب.

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

منابع

- آتشین بار محمد. (۱۳۸۸). تداوم هویت در منظر شهری. *باغ نظر*، ۶ (۱۲)، ۴۵-۵۶.
- حبیبی، امین. (۱۳۹۵). رویکردهای نوین در پژوهش زیبایی‌شناسی منظر. *مجله منظر*، ۴ (۳۵)، ۵۰-۵۵.
- حسینی، سید باقر و رزاقی‌اصل، سینا. (۱۳۸۷). حرکت و زمان در منظر شهری؛ انگاره‌ها و مفاهیم طراحی. *نشریه بین‌المللی علوم مهندسی دانشگاه علم و صنعت ایران، ویژه‌نامه مهندسی معماری و شهرسازی*، ۱۹ (۶)، ۸۳-۸۸.
- حیدری، علی‌اکبر و امیرحاجلو، الهام. (۱۳۹۲). ارزیابی نقش منظر فضاهای جمعی در کیفیت شهری نمونه موردی: منطقه یک تهران. *معماری و شهرسازی آرمان‌شهر*، ۱۱ (۲)، ۳۲۳-۳۳۵.
- خاک زند، مهدی؛ محمدی، مریم؛ جم، فاطمه؛ آقابزرگی، کوروش. (۱۳۹۳). شناسایی عوامل موثر بر طراحی بدنه‌های شهری با تأکید بر ابعاد زیبایی‌شناسی و زیست‌محیطی (نمونه موردی: خیابان ولی‌عصر (عج) - شهر قشم). *فصلنامه مطالعات شهری*، ۳ (۱۰)، ۱۵-۲۶.
- رجب‌زاده‌قطری، علی؛ صفری، رضا؛ معمارپور، مهدی. (۱۳۹۳). کاربرد آمار با نرم افزارهای *Smart PLS, Lisrel, SPSS*. چاپ اول. تهران: انتشارات نگاه دانش.
- صالحی میلانی، ساسان و محمدی، مریم. (۱۳۸۹). اهداف و شاخص‌های تحقق پایداری فرهنگی. *نامه معماری و شهرسازی*، ۳ (۵)، ۸۸-۹۹.
- عباسیان، الناز؛ فیضی، محسن؛ محمد مرادی، اصغر. (۱۳۹۹). مؤلفه‌های معماری تأثیرگذار منظر شهری بر کاهش افسردگی بانوان از منظر متخصصین. *باغ نظر*، ۱۷ (۸۹)، ۷۱-۸۶. [Doi: 10.22034/BAGH.2020.209647.4370](https://doi.org/10.22034/BAGH.2020.209647.4370)
- گلکار، کورش. (۱۳۸۷). محیط بصری شهر سیر تحول از رویکرد تزئینی تا رویکرد پایدار. *علوم محیطی*، ۵ (۴)، ۹۵-۱۱۴.
- گوردن، کریستوفر و ماندی، سایمون. (۱۳۸۳). *دیدگاه‌های اروپایی درباره سیاست فرهنگی*. ترجمه هادی غبرائی، چاپ اول، تهران: نشر پژوهش‌های فرهنگی.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). *سرشماری نفوس و مسکن آذربایجان غربی، ارومیه*.
- موریس، جیمز. (۱۳۹۴). *تاریخ شکل شهر*. ترجمه راضیه رضازاده، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران.

References

- Abbasian, E., Faizi, M., & Mohammad Moradi, A. (2020). Landscape Architecture Factors for a Reduction of Depressive Symptoms in Women with an Interdisciplinary Point of View of Experts. *Journal of Bagh-e Nazar*, 17(89), 71-86. [In Persian].
- Alexander, Christopher W. (2006) *the Nature of Order*. Edition1, Publisher Routledge New York.
- Atashinbar, M. (2009) The Continuity of Identity in Urban Landscape. *Journal of Bagh-e Nazar*, 6 (12), 45-56. [In Persian].
- Barrett, C. (2015). *History of Landscape Ecology in the United States*. New York: Springer Science Business Media.
- Beer, R. (2000). *Environmental planning for site developmen: a manual for sustainable local planning and design*. London, Edition1, Publisher E & FN Spon.
- Berque, A. (1991). *Introduction. Au-delà du paysage moderne*. Le Débat, Edition1, Publisher Gallimard.
- Brown, C., & Cummins, K. (2015) the role of urban green space for human well-being. *Ecological Economics*, 10(2), 139-152. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2015.10.013>
- Burdett, R., Sudjic, D., & Cavusoglu, O. (2011). *Living in the Endless City*. Edition2, Publisher Phaidon London.
- Cadieux, K. V. & Taylor, L. (2013). *Landscape and the ideology of nature inexurbia: Green sprawl*. Edition2, Publisher Routledge New York.
- Caquard, S., & Fiset, JP. (2014). how can we map stories? A cyber cartographic application for narrative cartography. *Journal of Maps*, 1(10), 18-25. <https://doi.org/10.1080/17445647.2013.847387>
- Carmona, M., Heath, T., Oc, T., & Tiesdell, S. (2006). *Public Places – Urban Spaces: The Dimensions of Urban Design*. Edition2, Publisher Elsevier New York.
- Chang, N., Zhang, Q., Wang, Q., Luo, L., Wang, X. C., Xiong, J., & Han, J. (2020). Current

- status and characteristics of urban landscape lakes in China. *Science of the Total Environment*, 12(3), 45-65. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.135669>
- COE (Council of Europe). (2000). *European Landscape Convention*. Council of Europe Treaty Series, 176.
- Cutbert, Alexander R. (2011). *Understanding Cities: Method in Urban Design*. Edition1, Publisher Routledge New York.
- Dejeant-Pons, M. (2006). *the European Landscape Convention*. *Landscape Research*, 31(4), 363-384. <https://doi.org/10.1080/01426390601004343>
- Golkar, K. (2008). Conceptual Evolution of Urban Visual Environment; From Cosmetic Approach through to Sustainable Approach. *Environmental Sciences*, 5 (4), 95-114. [In Persian].
- Gordon, Ch., & Mandy, S. (2004). *European Perspectives on Cultural Policy*. translated by Hadi Ghobraei, First Edition, Tehran: Cultural Research Publishing. [In Persian].
- Habibi, A. (2016). New Approaches to the Landscape Aesthetics Research. *Journal of Baghe-Nazar*, 14(49), 50-55. [In Persian].
- Haidari, A. A., & Amirhajlou, E. (2014). The Quality Assessment of Public Spaces in the Urban Landscape. *Armanshahr Architecture & Urban Development*, 6(11), 323-335. [In Persian].
- Hosseini, S. B., & Razzaqi-Asl, S. (2008). Motion and time in Townscape; Design Concepts. *International Journal of Engineering Sciences, Iran University of Science and Technology. Special Issue on Architectural and Urban Engineering*, 19 (6), 83 - 88. [In Persian].
- Hubbard, P. (2018). *City*. Edition 2, Publisher Routledge New York.
- Janniere, H. (2007). Paysage urbain: genèse, représentations, enjeux contemporains. *Landscape and Urban Planning Journal*, 8(44), 56-72.
- Khak Zand, M., Mohammadi, M., jem, F., & Aghabozrg, K. (2014). Identification of factors influencing urban facade's design with an emphasis on aesthetics and ecological dimensions Case study: Valiasr (a.s.) Street –Free Region of Qeshm. *Motaleate Shahri*, 3 (10), 15-26. [In Persian].
- Kong, L. (2000). Culture, Economy, Policy: Trends and Developments. *Geoforum, Special issue on Cultural Industries and Cultural Policies*, 31(4), 385-390 [https://doi.org/10.1016/S0016-7185\(00\)00004-X](https://doi.org/10.1016/S0016-7185(00)00004-X)
- Lang, J. (2020). International Urban Designs: Brands in Theory and Practice. *Focus*, 11(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/0042098042000256323>
- Morris, J. (2015). *History of the shape of the city*. translated by Razieh Rezazadeh, first edition, Tehran: Iran University of Science and Technology Publicat. [In Persian].
- O'Donnell, P., & Turner, M. (2018). *the Historic Urban Landscape Recommendation: A New UNESCO Tool for a Sustainable Future*. Edition1, Publisher San Diego New York.
- Prescott, M. F., & Ninsalam, Y. (2015) The synthesis of environmental and socio-cultural information in the ecological design of urban riverine landscapes. *Sustainable Cities and Society*, 20(4), 222-236. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2015.09.014>
- Rajabzadeh Qatari, A., Safari, R., & Memarpour, M. (2014). *Application of statistics with Smart PLS software, Lisrel, SPSS*. first edition, Tehran: Negah Danesh Publications. [In Persian].
- Richards, G., & Wilson, J. (2004). the Impact of Cultural Events on City Image: Rotterdam, Cultural-Capital of Europe. *Urban Studies*, 41(10), 1931-1951. <https://doi.org/10.1108/13563281311294155>
- Robert, T. C. (2003). Whither Scenic Beauty? Visual Landscape Quality Assessment in the 21st Century. *Landscape and Urban Planning Journal*, 12(54), 267-281. [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(01\)00141-4](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(01)00141-4)
- Salehi Milani, S., & Mohammadi, M. (2011). The Objectives and Indicators towards Cultural Sustainability. *Journal of Architecture and Urban Planning*, 3(5), 81-99. [In Persian].
- Shamsuddin Sh., Bashri Sulaiman, A., & Che Amat, R. (2012). Urban Landscape Factors That Influenced the Character of George Town, Penang UNESCO World Heritage Site. *Social and Behavioral Sciences*, 50(3), 238-253. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.08.031>
- SOUKUP, V. (2010). Culturology: A New Synthesis. *Anthropologia Integra*, 1(1), 29-37.
- Statistics Center of Iran. (2016). *West Azerbaijan Population and Housing Census*, Urmia. [In Persian].

- Steiner, F. (2011). Landscape Ecological Urbanism: Origins and Trajectories. *Landscape and urban planning*, 100 (10), 333-337. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2011.01.020>
- Taylor, K., Archer, St. C., Nora, J., & Mitchell, S. (2015). *Conserving Cultural Landscapes: Challenges and New Directions*. Routledge studies in heritage. Edition1, Publisher Routledge New York.
- Waltert, F., Schulz, T., & Schläpfer, F. (2011) the role of landscape amenities in regional development: Evidence from Swiss municipality data. *Land Use Policy*, 28(4), 748-761. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2011.01.002>
- Wang, S., & Gu, K. (2020). Pingyao: The historic urban landscape and planning for heritage-led urban changes. *Cities*, 97(3), 45-67. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102489>
- Wu, J. (2013). Landscape sustainability science: ecosystem services and human well-being in changing landscapes. *Landscape Ecology*, 2(28), 999-1023. <https://doi.org/10.1007/s10980-013-9894-9>
- WU, J., & HOBBS, R. (2002). Key issues and research priorities in landscape ecology: An idiosyncratic synthesis. *Landscape Ecology*, 17(31), 167-189. <https://doi.org/10.1023/A:1020561630963>
- Zhang, A., Li, W., Wu, J., Lin, J., Chu, J., & Xia, C. (2021). How can the urban landscape affect urban vitality at the street block level? A case study of 15 metropolises in China. *Environment and Planning B: Urban Analytics and City Science*, 48 (5), 1245-1262. <https://doi.org/10.1177/23998083209244>
- Ziter, C., & Turner, M. G. (2018). Current and historical land use influence soil based ecosystem services in an urban landscape. *Ecological Applications*, 28(3), 643-654. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2016.06.008>

